Nummer 52 Donderdag 25 December 1930 30ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

Premie: Insulinde Kalender.

Ter aanmoediging van het toetreden tot onze Vereeniging, heeft het Hoofdbestuur een premie uitgeloofd — voor zoolang de voorraad strekt — aan elk lid dat in het tijdvak van heden tot einde December van dit jaar, een nieuw lid, of meer leden, aanbrengt.

Die premie bestaat in den bekenden, typografisch als anderszins, bijzonder fraai uitgevoerden Insulinde kalender 1931 (Uitgave Weenenk en Snel, 's Gravenhage).

De kalender werd bewerkt en van foto's voorzien door den heer dr. W. G. N. v. d. Sleen te Haarlem en is in den handel voor *f* 3.50 verkrijgbaar.

P. S. Zij, die na 1 October 1930 als lid tot de Vereeniging toetreden (minimum contributie *f* 5.— per jaar) ontvangen gratis, het Koloniaal Weekblad voor het laatste kwartaal van dit jaar en hebben vrijen toegang tot de lokalen der vereeniging alsmede tot tentoonstellingen, lezingen, voordrachten enz.

China's rol in Azië

door

H. A. RITTER.

Het vorig jaar gaven wij in dit blad een overzicht van de drie volksbeginselen van Soen Jat-Sen.[1]) In verband daarmede is het misschien niet zonder belang nog eens voor het voetlicht te halen, wat *Prof. Dr. J. J. L. Duyvendak*, een wetenschappelijk Chinakenner eenige jaren geleden schreef over *China's rol in het verre Oosten*[2]). Dergelijke artikelen ontsnappen wel te spoedig aan de algemeene aandacht, en dat is jammer omdat het juist is wat Prof. Duivendak aan het slot schrijft:

> Wij beseffen te weinig wat het beteekent dat eerst in onzen tijd éénzelfde geschiedenis het lot van alle volken omspant. Bloei of ondergang van één, is de zaak van allen; elk woord, elke gedachte wordt in duizendvoudige echo's over de geheele wereld omgeroepen.

I.

De oude toestand.

Om van de toekomst van China iets te begrijpen, moet men zich voorstellen de groote verandering, die er in dat geweldig Rijk sedert het begin dezer Eeuw heeft plaats gehad. Dan eerst ook leert men Soen Jat-Sen begrijpen.

Tot op de groote Chineesche revolutie in 1911 — misschien tot op 1905, toen het Chineesche examenstelsel werd afgeschaft — werd China bestuurd volgens een eeuwenoude traditie.

China was — toen het met het Westen nader in aanraking kwam — een historisch-geografische eenheid. Een staat „in onze beteekenis van het woord" was het *niet*. De Chineesche eenheid werd in stand gehouden in hoofdzaak door cultureele middelen; in mindere mate door politieke en administratieve middelen. „Decentralisatie en onthouding van staatsbemoeienis gingen zoover als wij ons nauwelijks kunnen voorstellen." Provincies zoo groot als Europeesche Staten werden door Gouverneurs of Onderkoningen bestuurd. Benoemd door den Keizer en aan hem alleen verantwoordelijk. Feitelijk waren zij onafhankelijk.

Noch bij hen, noch bij het volk, bestond eenig nationaal gevoel. Dat bleek nog in 1894, toen de Gouverneurs den oorlog met Japan geheel en al beschouwden als een persoonlijke zaak van Li Hoeng-tsjang.

„Het volk trok zich van dezen oorlog in het geheel niets aan: men besefte niet dat hij eigen belangen raakte."

De politiek bestond als zoodanig voor de Chineezen niet. Dat was „een zaak van de ambtenaren, wier taak het nu eenmaal was den wil des Keizers te volvoeren. Zij ontaardde in personenpolitiek mèt hofintrigues.

De *Familie* was de eenheid, waarop alles was gebaseerd.

> De familie-oudsten hadden grooten invloed, en, vooral in het Zuiden, bestuurden de dorpsgemeenschappen feitelijk zich zelf door middel van deze familiehoofden.

Het officieele Cunfusionistische Staatssysteem was diep doordrongen van de gedachte: „alles zijn natuurlijken loop laten," „niets forceeren." Daarom bemoeiden de ambtenaren zich „met regeeren", zooals wij dat kennen, bijna niet. Regeeren was alleen administreeren, reglementeeren; zorgen voor de orde, voor het inkomen van de belastingen.

Het eenige allesbewegende beginsel van de bestuurders was de wijsheid, die met de deugd samenvalt: „De taak van een goed bestuurder is het (dan) ook het volk door zijn voorbeeld en zijn zegen en den invloed tot deugd te brengen." De Keizer vooraan. De wijsheid echter kon men alleen krijgen uit Confucius' boeken.

Wie daar het meest van wist, was het best geschikt voor ambtenaar.

Uit die beschouwing was het examenstelsel geboren.

> Sedert eeuwen toch bestond een stelsel van examens, waarvoor alleen kennis van de klassieken, de geschiedenis en de literatuur vereischt was.

Die examens waren het bolwerk van China's oude cultuur. Zij vormden het hechtste bindmiddel voor de eenheid van het rijk.

Dat bracht de trouw der bijna onafhankelijke gouverneurs mede: zelfs toen de dynastie die der Mandsjoes werd.

Op het kritieke oogenblik — toen het Keizerschap werd afgeschaft — is die trouw echter bezweken.

Het is niet overbodig hieraan een kort resumé van China's vroegere beteekenis voor Azië, toe te voegen.

„Alle cultuur in Oost-Azië stamt uit China; China is de leermeester geweest van alle naburige landen en het was er eeuwenlang aan gewend, door deze als de toonaangevende staat te worden erkend."

Ook door Japan. Die pénétration pacifique begon in de vijfde eeuw van onze jaartelling. Japan nam aan China een voorbeeld. Zijn godsdienst, wetenschap en kunst zijn voortaan onafscheidelijk met China verbonden. In de 13e eeuw evenwel werd China door de Mongolen veroverd. Japan ontging dit lot door zijn eiland-zijn.

Tegen het einde der 16e eeuw trad Japan zelf op tegen het vaste land van Azië, tegen China. Keizer Hideyoski begint een veldtocht tegen Korea, droomt van een verovering van China. Van 1592—

De meest productieve verkooper is heden ten dage niet degeen, die wandelt en praat, maar degeen, die denkt. (De Zakenwereld).

Namen en adressen der Afdeelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
Arnhem: G. J. v. d. Heide, Benedendorpsweg 4, Oosterbeek.
Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
Bergen op Zoom: J. H. W. Bruins, Wouwsche weg 144.
Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.
Curaçao (West-Indië) H. J. C. Bodenburg, Hellmund, Willemstad.
Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
Groningen: J. Franke, Nassauplein 11a, Groningen.
Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Singel 58.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.
Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.
Twente: J. J. Hansma, Groen van Prinstererlaan 37.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.

1598 wordt krijg gevoerd en heel Korea verwoest. Maar Japan's verliezen waren zoo zwaar, dat het, bij Hideyoski's dood, haastig vrede sloot. Korea heeft toen den prijs betaald voor het niet gelukken van Japan's plannen ,die in 1894 opnieuw werden opgevat. Korea werd veroverd.

II.

Het heden

Dat heden begint voor China eigenlijk al in het door ons genoemde jaar: 1911. Toen scheurden, bij de pogingen om zich zelf te hervormen, (in Westerschen zin) „de fijne weefsels middendoor, waardoor zoolang de levenssappen van het oude rijk hebben gecirculeerd."

Zes jaren tevoren het men — zooals wij reeds mededeelden — het examenstelsel afgeschaft.

Dat was een breuk met de traditie. Het oude ideaal van regeering van de wijsten werd prijsgegeven voor regeering door de knapsten. (Identiek beschouwde men die twee soorten niet meer.)

Wat kwam er voor in de plaats?

> Een schoolstelsel, naar Westersch voorbeeld ingericht, dat wellicht goed op papier, in de praktijk noodzakelijk gedurende langen tijd uiterst gebrekkig moet zijn.

Japan werd voor duizenden leergierige Chineezen het bij uitstek aangewezen land, om daar Westersche kennis te vergaren.

> Maar de kennis, die men daar opdoet, is vaak tweedehandsch, oppervlakkig. Halfbegrepen Westersche leuzen zwelgen zij met graagte in, verpolitiekt komen zij dikwijls in China terug, vol goeden wil, ja, doch nu al te gemakkelijke prooi van demagogen.
>
> De grondslagen van hun geheele levensbeschouwing zijn omvergehaald, iets nieuws, dat meer is dan negatie, is er niet voor in de plaats gekomen.

Deze, in China teruggekeerden, „zijn niet meer de dragers van China's oude cultureele eenheid", terwijl het nationalisme als samenbindend element nog niet in hen is volgroeid.

Zij verwachtten alles van Staatshervorming. Daarom werd het Keizerschap afgeschaft. Maar het heeft niet gebracht, wat er van werd verwacht. Niet alleen dat niet, maar de moeilijkheden werden verveelvoudigd. Ronduit gezegd: China viel uiteen. In de Hoofdstad was niemand meer, die de Provinciale Gouverneurs — sterk door hun provinciale troepen — kon bedwingen. Deze deden voortaan wat zij wilden.

L'Histoire se repête — soms. In dit geval zeker. (Er gebeurde met China feitelijk wat gebeurde met het Rijk van Alexander de Groote.)

Prof. Duyvendak zegt daarvan:

> Ongetwijfeld konden zij (de gouverneurs) hun eer- en hebzucht botvieren, de provinciale tegenstellingen verscherpten zich, en, samenscholende nu eens in de fractie, dan weer in die groep, hebben zij de laatste tien jaren China in een onophoudelijken burgeroorlog gewikkeld.

Dat werd vijf jaren geleden geschreven. En het is in China altijd nog zoo.

Volgens den schrijver is het nationalisme (van Soen Jat-Sen) voor de militaire satrapen een leus, een klank.[3])

Hier is dus troebel water om in te visschen. *Vooral voor Japan* — want de wereldoorlog heeft de aaneensluiting der Westersche mogendheden verbroken. Japan vischt hier dan ook terdege. Eerst trad het op in vereeniging met de Chineesche militaire kliek. Maar de economische boycot van Japansche goederen in China maakte daaraan een eind. Het toont vooral sedert de Conferentie van Washington veel geleerd te hebben.

Wij slaan hierbij natuurlijk veel bijzonderheden over. Maar één ding willen we toch vermelden. En dat is dat in tegenstelling met zijn militaire satrapen, in het Chineesche volk wel degelijk het nationalisme een macht is geworden.

Japan moet daarmede rekening houden, want het kan China als afzetgebied niet missen. (Meer dan overbevolkt, groeit in Japan het industrialisme — als middel om in het leven te blijven, ziender oogen.)

Het is echter tevens alleen gelaten met China. Het prestige der Westersche mogendheden is schromelijk verminderd. Een samengaan van Japan met China te veronderstellen, schijnt niet onredelijk.

Prof. Duyvendak behandelt dan het vraagstuk van de toekomst.

Hij veronderstelt het geval dat China den somberen toestand van het heden, doorworstelt en er in slaagt uit zijn verval te komen.

> De toestand van verstarring is voorgoed voorbij. Nieuwe denkbeelden woelen. Men mag verwachten dat na de periode van negativisme, van zoeken en mistasten, een tijd zal komen van vruchtbaren opbouw, waarin men in staat zal zijn ook door politieke kracht zijn zelfstandigheid en vrijheid te handhaven tegenover een nabuur als Japan.

Over de nieuwe cultuur die de twee groote Oostersche volken samen zullen scheppen(?) geeft hij eenige beschouwingen, waaraan wij alleen willen ontleenen, dat er in den Chineeschen geest sterke tendenzen liggen tegen „de monsterproducten van onze Westersche cultuur: kapitalisme en militairisme. Mocht dit niet voldoende zijn dan zou een militariseering van China ook voor *ons* Indië buitengewoon noodlottig zijn, „en de vrije ontwikkeling van de volken van onzen archipel voor altijd belemmeren."

> Van Japan en China zal het afhangen welke loop de historie in het Verre Oosten zal nemen en onze overzeesche gewesten zullen daardoor ten diepste worden beïnvloed. Reeds thans is er een samenhang, die vroeger niet bestond. .

Japan wordt in Azië beschouwd als de voorvechter voor de Aziatische vrijheid.

Het wil ons voorkomen dat —, voorloopig althans — er van een zoo innig samengaan van China en Japan, als waarvan hier sprake is, nog weinig te zien is.

Japan zal zijn rol van eerste violist in het Aziatisch orkest zeker niet willen opgeven. Het is bovendien geen vriend van het Bolsjewisme, waarmede China min of meer ernstig rekening zal moeten houden; terwijl dat Bolsjewisme in China veel aanhangers telt. Soen Jat-Sen riep het zelf te hulp.

Ook voor dit oogenblik kunnen wij niets voorspellen omtrent den loop der *richtlijnen* door Soen Jat-Sen voor zijn volk getrokken. Maar dat het van belang zal zijn, hoe die loop zal zijn, staat vast. Niet alleen voor het *Oosten*, maar in niet mindere mate voor het *Westen*.

[1]) *Het politiek testament van Soen Jat-Sen*, door H. A. Ritter. (Koloniaal Weekblad, 19 September 1929, no. 36).

[2]) Haagsch Maandblad, April, 1925.

[3]) Soen Jat-Sen hield in 1921 zijn 16 lezingen over de drie volksbeginselen. Hij zelf stierf in 1925.

De Indische dierenwereld in en om de woning

door

M. Ch. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAAL.

Wanneer de menschen in Holland, uit verhalen van oud-Indisch gasten of door lectuur, een en ander vernemen over al dat gedierte, dat zich daarginds in en om de woning vertoont, dan vinden zij het vooruitzicht van in dat land, met al die „enge beesten" om zich heen, te moeten leven, niet erg aanlokkelijk. Te ontkennen valt het trouwens niet: die menigte vliegende, kruipende, vaak bijterige leden der Indische fauna, maken het den mensch niet bepaald prettig, want behalve dat hun uiterlijk veelal alles behalve innemend is, zijn zij dikwijls lastig en soms zelfs gevaarlijk. Maar tenslotte gewent men, na korteren of langeren tijd, aan alles en getroost men zich de onwelkome bezoeken van de ongenoode gasten, ter wille van het zoo heel veel goede en mooie, dat tropisch Nederland biedt.

Het spreekt wel vanzelf, dat in een land als dat, waar winter onbekend is, en waar de hooge temperatuur eene sterke verdamping veroorzaakt, waardoor de dampkring vochtiger is dan in ons land, dat bij uitstek vochtig heet, de plantengroei veel rijker, weelderiger en krachtiger is, dan verder van den evenaar. Door het overvloedige voedsel, dat daardoor ter beschikking van de dierenwereld wordt gesteld, krijgt deze laatste veel gunstiger bestaansmogelijkheden dan elders. Een natuurlijk gevolg hiervan is, dat in zoo'n land een overgroot aantal dieren in de meest afwisselende grootten en vormen voorkomt, zij die toch in eersten aanleg op plantaardig voedsel zijn aangewezen. Werkte de overal in de natuur gevoerde strijd om het bestaan niet als rem, dan zoude de aarde in zeer korten tijd te klein blijken om alles wat leeft te herbergen en te voeden; en dan is er nog de mensch. Waar hij voortdringt, moet alles wijken: alleen wat voor hem noodig of nuttig is, wordt gespaard en zelfs aangekweekt ten eigen bate. Natuurlijk moeten de grootere dieren het 't eerst ontgelden; al blijven de kleinere niet onaangetast, maar deze bieden den mensch minder vat; daarenboven telen zij veel sneller voort, zoodat er nog steeds tallooze kleine dieren, zooals insecten en andere, in overmaat in de tropen te vinden zijn.

Zoo is het ook in Indië gesteld.

Wij willen nu een en ander vertellen van de dieren, waarmede men in „den-Noost", in en om zijne woning, kan kennis maken.

In de eerste plaats verdient de *muskiet* onze belangstelling, omdat dit onhebbelijke insect vrijwel overal voorkomt, al houdt het bij voorkeur verblijf in de lager gelegen landen, waar eerder moerassen en min of meer stilstaande wateren aanwezig zijn, die zich natuurlijk in de bergstreken minder voordoen: daar heeft men dan ook een zoo goed als geen hinder van dit venijnige gedierte.

Over dag bemerkt men, zelfs op hunne lievelingsterreinen, maar weinig van hen, maar nauwelijks is de zon onder de kim weggezonken, of ze komen, vaak in dichte drommen en onder een goed hoorbaar gegons, uit hunne schuilhoeken te voorschijn, om hun bloeddorst te bevredigen. In zulke streken is dan ook een tent van dun gaas („klamboe") om zijn bed een onafwijsbare eisch, maar daarenboven is het zeer raadzaam de afhangende gordijnen flink onder de matras in te stoppen en van te voren de ruimte binnen de tent goed te bewaaien met een „sapoe lidi" (bos van de dunne bladnerven der zijvinnen van een klapperblad) want blijft er ook maar een enkele muskiet in de klamboe, dan is de kans op eene ongestoorde nachtrust verkeken.

In sommige streken is het zelfs noodig een soort kamertje van gaas over zijn schrijf- en etenstafel te plaatsen!

Veel aardiger en geheel onschadelijke huisgenooten zijn de *tjitjaks*, kleine, dof-geelachtige hagedisjes met heldere kraaloogjes. Nauwelijks heeft men in zijn kamer de lamp ontstoken, of een aantal van deze diertjes komt uit hunne schuilplaatsen te voorschijn, om op de insectenjacht te gaan. Vlug en lenig bewegen zij zich over het plafond en de muren. Krijgen ze een smakelijk insect in het oog, dan sluipen zij geniepig nader en verslinden met eenige vlugge hapbewegingen hunne prooi.

Verliezen zij door een verwonding of een val hun staartje, dan blijft dit orgaan nog een tijdlang griezelig na-kronkelen, maar spoedig groeit er een nieuw staartje aan; pijn of hinder schijnen de eigenaars niet van hunne verminking te ondervinden. Dikwijls gelukt het zoo'n beestje er aan te gewennen om op eene vaste plaats wat voedsel, doode insecten, brood, of zoo iets te komen weghalen, zelfs al bevindt zich iemand dicht er bij. Nu en dan kan men een klein wit eitje van een tjitjak vinden in.... een sleutelgat!

Hun naam ontleenen zij aan een kort, zacht geluid, „tjk-tjk" dat zij maken.

Heel wat minder aantrekkelijk is de veel grootere *tokkèg* of *gèkko*, ook eene hagedissoort, een leelijk dier, met een grooten kop en met eene matgroene huid, waarop zich kleine oranje vlekjes vertoonen. Ook dit dier komt voornamelijk 's avonds te voorschijn, om zich te voeden met insecten, waarvan het er héél wat opruimt. Voor den mensch is het evenwel onschadelijk, tenzij men het tergt of angstig maakt, dan kan het met zijne stevige kaken een geduchten knauw uitdeelen: voor de gèkko geldt dus ook: „cet animal est bien méchant, quand on l'attaque, il se défend." Maar aan den anderen kant laat dit dier zich, evenals de tjitjak, soms tot eene vriendschappelijke toenadering overhalen.

Zijn naam is een zuivere onomatopoeia, eene benaderende verklanking in letters van het geluid dat het maakt; daarbij wordt de eerste lettergreep hooger en sterker uitgestooten dan het tweede; gewoonlijk herhaalt dit geluid zich zevenmaal, en steeds zwakker, om te eindigen in een zacht knorren.

Een derde hagedissoort is de *Kadal* of grashagedis, een vlug, sierlijk diertje, totaal onschadelijk en 16 à 17 cM. lang, dus veel kleiner dan de gèkko, die eene lengte heeft van 25 tot 30 cM.

Minder veelvuldig voorkomend dan de reeds genoemde soorten, is de *vliegende hagedis*, die

voornamelijk in boomen leeft. Dit diertje heeft tusschen romp en pooten een dun vlies, waarmede het, omlaag springende, op de lucht drijft.

Een oude bekende, ook in Holland geen vreemde, is de *Kamprèt* of vleermuis: dit dier huist gaarne en in een groot aantal in grotten, waarin dan een scherpe, doordringende lucht heerscht, veroorzaakt door zijn uitwerpselen.

Een veel grooter fladderend nachtdier is de *Kalong* of vliegende hond, een echte vegetariër met smakelijk vleesch en dus door den mensch ijverig vervolgd en gegeten. „Een griezelige kost" zal menigeen denken, maar och, zoolang de mensch smult aan garnalen en paling, die zich vaak voeden met in ontbinding zijnde cadavers, behoeft hij niet den neus op te trekken voor de zoo veel zuiverder Kalongs!

Aan *mieren*, in verschillende soorten, is Indië overdadig rijk: in de woning komen ze veel meer voor dan in Holland: past men niet goed op den suikerpot, dan ziet men al heel spoedig een aantal mieren in de suiker rondscharrelen. Om eetwaren tegen deze kleine snoepers te vrijwaren, is het zeer gewenscht de „dispenskast" (groote vliegenkast, die meestal in de achtergalerij staat) met de pooten in met water gevulde bakjes te plaatsen.

Eene heel kleine mier veroorzaakt op de huid van den mensch een gevoel als van een vonkje vuur: niet ten onrechte noemt de Javaan dit diertje *Semoet-geni* (vuurmier).

Evenmin aangenaam is de *Kerangrang*, eene vrij groote roodbruine soort, die over een paar krachtige kaken beschikt en daarmede zeer voelbaar kan bijten.

De meest beruchte en gevreesde mier is de *rajab* termiet, of witte mier, die zoölogisch niet tot de mieren behoort, maar er veel op gelijkt. Wat dit kleine, vuillichtgele insect in zeer korten tijd kan vernielen, is wonderbaarlijk: niet al te hard hout, leer, kleedingstukken, worden in een oogwenk tot stof verknaagd: zelfs rijksdaalders in de ijzeren geldkist van rekenplichtige ambtenaren, zijn wel eens door witte mieren spoorloos verdwenen... naar men zegt!

Het ongelukkigste is dat het vrij lastig is deze nare beestjes te verdrijven; petroleum, terpentijn of carbolwater, gegoten in de openingen, waaruit zij te voorschijn komen, doet hen dáár wel voor een poosje verdwijnen, maar niet lang daarna vertoonen ze zich op andere plaatsen. Het eenige middel ze voor goed te verdrijven, is te trachten de cel van de Koningin uit te vinden; is deze onschadelijk gemaakt, dan verloopt de geheele kolonie; maar daar die cel gewoonlijk onder den grond ligt, is dit middel niet zoo eenvoudig en bijv. in woningen niet altijd aan te wenden.

Van eene kast, waarin kleederen en huishoudlinnen worden bewaard, kan men de pooten op platen blik plaatsen; over dit gladde metaal kunnen de diertjes maar heel moeilijk loopen. Onfeilbaar is dit middel echter niet altijd. Zelf hebben we eens gezien, hoe die sluwe vernielers, ondanks genoemde voorzorg, hun zin wisten te krijgen. Ze begonnen n.l. den aanval van uit een gaatje in den vloer tusschen de vier kastpooten. Met den grootsten ijver maakten zij van zand en aarde een bergje; toen de top hiervan den bodem van de kast had bereikt, waren zij waar ze wezen wilden en begonnen hun vernielingswerk; ze arbeidden daarbij met zoo'n ijver, dat de inhoud der kast *in éénen nacht tijds* totaal vernield werd. Een aanvalsmethode een Vanban of een Coehoorn waardig.

Wel niet schadelijk, maar daarom niet minder onaangenaam, zijn de *Larons*, de vrouwelijke witte mieren, die op bepaalde tijden in dichte drommen uitzwermen en het den mensch geweldig lastig maken, vooral 's avonds, wanneer in huis de lampen branden en het licht hen aantrekt. Dan vallen ze bij duizendtallen neer en bedekken den vloer en de meubelen met eene dikke, wriemelende laag. De dikke, vette achterlijven dezer diertjes, moeten gebraden (zonder vet, want dit bevatten ze zelf genoeg) heel goed smaken. Maar zelfs rauw hebben ze hun liefhebbers; zelf hebben we wel gezien, hoe een paar inlandsche kinderen, bij de uitvlieg-opening gehurkt de te voorschijn komende larons beetpakten, hun de vleugels aftrokken, en hen daarna smakelijk oppeuzelden.

Eene andere dierlijke lekkernij is de *Oeler-rottan*, een dikke, groote, vette, witte rups, die ook rauw verorberd wordt. Och ja, waarom ook niet? En oesters, mosselen en alikruiken dan?

En nu komt het alleronaangenaamste trio aan de beurt: de *Tjoroh* (kakkerlak), de *Kòlòdjengking* (schorpioen) en de *Klabang* (duizendpoot).

De Indische huiskakkerlak is een ongeveer 4 cM. lange roodbruine tor, met hoornachtige dekvleugels en een paar stevige kaken, waarmede zij gemakkelijk papier, boeken, kleedingstukken en soms zelfs de nagels der voeten van een slapenden, stuk knabbelen. Sommige exemplaren, die in het donker zijn opgegroeid, zijn geheel wit.

De kakkerlak loopt zeer snel, is zeer bewegelijk en kan goed vliegen. Daar dit insect zich het liefst ophoudt op plaatsen waar de bezem weinig of niet gebruikt wordt, heeft men er in een goed zindelijk gehouden woning weinig last van.

Ditzelfde geldt ook voor de schorpioen; de beet van dit insect is vergiftig, evenals van de klabang. Van deze laatste bestaat meer dan ééne variëteit: zelf zagen we eene donker roodbruine soort, van wel 12 à 13 cM. lengte en zoo dik als een flink potlood. Een kleinere soort is de *loewing*, die zich in rusttoestand spiraalsgewijze oprolt: men kan dit dier zien in spleten in metselwerk. Mooi is het niet, maar het is volkomen onschadelijk.

Een ander insect, dat men dikwijls 's avonds in zijn huis kan zien, is de *òrong-òrong*, een diertje dat wel wat gelijkt op een grooten krekel. 't Is een rare snuiter die de meest ongemotiveerde, wilde, onbesuisde sprongen verricht, en dan weer een tijd lang roerloos blijft zitten. Kwaad doet dit zonderlinge springertje niet.

Echte krekels, *Djangkrik*, komen ook voor: eene groote, forsch-gebouwde soort, laten de inlanders vechten. Ze worden bewaard in kleine bamboekokertjes. Moeten ze ten strijde, dan worden de partijen tegenover elkaar geplaatst en tot vechtlust aangehitst door hen met een graszaadsprietje te kittelen. Meestal loopt de strijd uit op geduchte verminkingen. Om den uitslag wordt gewoonlijk om geld gewed.

Een zeer onwelkome bezoeker van de menschelijke woning is de *walang-sangit* („walang" is de algemeene naam van sprinkhaansoorten en „sangit" beteekent „aangebrand"); het diertje ziet er echter niet uit als een sprinkhaan, maar als een heel groote mug. Den naam „sangit" heeft het gekregen op grond van de scherpe lucht van zeer ranzige olie of gebrand haar, die het afgeeft, wanneer men het insect aanraakt, en veel erger, wanneer het wordt doodgeslagen.

Zeer interessant zijn *de doode tak* en het *levendblad*-diertjes, zoo genoemd naar de bedriegelijke gelijkenis op dorre twijgjes of bladeren. Ze komen niet zoo heel veel voor.

Aardige bezoekers in het huis en op het erf zijn de *Konangs*, vuurvliegjes, die soms in grooten getale te voorschijn komen als eene wolk, waarin zich flikkerende stippen vertoonen.

Er komt ook een klein torretje soms over uw tafel loopen, dat telkens een electrisch lichtje laat aanfloepen.

Curieus is een andere kleine tor; legt men zoo'n beestje met den rug op tafel, dan geeft het hiertegen met het voorste deel van zijn lichaam een tik en komt zóó weer op de borstzijde terecht.

Spinnen komen in Indië in de meest verschillende soorten en grootten voor: men ziet er die niet veel grooter zijn dan een speldeknop, maar zelf zagen wij er van 8 à 9 cM. lengte, en waarvan pooten en borst met hoornachtige schalen waren bekleed. Sommige soorten zijn giftig.

Het is zoo gewoon ons eigen goed landje „kikkerland" te noemen, maar Indië is aan deze diersoort zeker niet minder rijk.

Eene soort, de *Bangkong*, kan men na eene flinke Westmoessonbui, vooral des nachts te hooren krijgen; volop genietende van het overvloedig gevallen water, zitten duizenden van deze dieren met een krachtige keel hunne kwaakgeluiden uit te stooten.

Van *slangen* heeft Indië er heel wat, maar hoe afkeerwekkend ze ook zijn, gevaarlijk zijn ze lang niet alle, behalve dan voor andere dieren. Daarentegen kan de z.g. *oeler belang* (of *welang*), eene soort met donkere vlekken op de huid, voor den mensch zeer ongewenscht zijn. Zeer vergiftig is een klein, 10 à 12 cM. lang zwart slangetje, de *oeler-pakoe*, of spijkerslang, een naam dien het dankt aan zijne gelijkenis met een spijker.

Wil men de kans van slangen in huis of op zijn erf te krijgen, zoo gering mogelijk maken, dan is het raadzaam hoog en dicht struikgewas kort te houden. Ook het houden van ganzen moet een goed afweermiddel zijn; het heet n.l., dat die vogels aartsvijanden van slangen zijn.

Een enkele keer gebeurt het echter, dat men zoo'n onguur beest in zijne woning aantreft; dit overkwam o.a. eene dame, die bij ons logeerde, en even vóórdat zij in bed zoude stappen, eene vrij groote slang om een ijzeren poot van haar ledikant gekronkeld zag. Nog iets veel onaangenamers ondervond een kennis van ons: midden in den nacht wakker wordende, voelde hij eenige beweging onder z'n hoofdkussen; dit oplichtende, zag hij een slang, die dit blijkbaar een geschikte rustplaats had gevonden!

Prettige gewaarwording!

Na de bespreking van al die voorgaande weinig of in het geheel niet aantrekkelijke diersoorten, willen wij eindigen met een paar andere, die onze sympathie als medebewoners van een Indisch huis ten volle verdienen. Wij doelen hier op de *Badjing*, de *Ketilang* en de *Beo*. Eerstgenoemde heet in het Hollandsch „klapper-rat", maar een rat is dit dier in het geheel niet, het is een eekhoorntje, kleiner dan zijn Europeesche soortgenoot, en donker, bruinachtig-grijs van kleur.

Wordt het gevangen, dan wordt dit aardige diertje vrij spoedig vertrouwelijk met den mensch. Vroolijk en vlug, onder een telkens op en neer wippen van zijn staart, rent en springt het overal rond. Om te kunnen weten waar de kleine baas zich ophoudt, bindt de eigenaar hem een belletje om den hals. Hij wordt zoo mak dat hij zich nu en dan in eene mouw van den bezitter of bezitster verstopt.

De *Ketilang* is een vogeltje zoo groot ongeveer, als onze spreeuw. Nadat het gevangen is, wordt het een tijdlang in eene kooi gehouden, daarna kan men het diertje gerust loslaten, het blijft in huis overal rondvliegen, en loopt den baas of de vrouw met groote, stijve stappen, achterna. Om te eten, te rusten, of te slapen, zoekt het gemoedelijk zijn kooitje op.

De *Beo* is een zwarte kooivogel, zoo groot als een lijster. De groote waarde die aan zoo'n vogel wordt gehecht, berust op zijne gave de menschenstem zeer duidelijk en vaak op bedriegelijke wijze, na te bootsen. Om dit talent te vergrooten, wordt, op grond van een volksgeloof, hun de tong aan de punt een weinig ingeknipt en daarna met een gouden ring gewreven. „Een wreede opvatting van zoo'n inlander" hooren we al uitroepen. Maar och, wat doet men in het beschaafde Nederland? Arme vinkjes de oogen schroeien, om de stakkerds mooier te laten zingen! Dit is nog heel wat barbaarscher.

Een ander volksgeloof wil, dat de Beo geen bloed kan zien; overkomt hem dit, dan krijgt hij toevallen. Of het waar is? Tida tahoe! brangkali!

Er worden in Indië vele vogels in huis gehouden; vooral de Indo is daarvan een groot liefhebber en dikwijls een goed kenner.

Nu hopen we maar dat onze opsomming van al die dierlijke bezoekers der Indische woning, niemand zal doen denken, dat al die dieren zich dagelijks vertoonen en voortdurend schrik of afkeer aan de bewoners bezorgen. Want menigeen, die jaren in Indië doorbracht, heeft van een of meer der genoemde dieren nooit iets gezien. Dit kan hebben afgehangen van bijzondere omstandigheden, maar kan ook hieraan hebben gelegen, dat zoo heel velen maar weinig belang stellen in hunne Indische omgeving en daaraan slechts geringe aandacht wijden.

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 16 tot Zaterdag 20 December.

Verschenen is 't Verslag der Commissie van voorbereiding voor de behandeling in den Volksraad omtrent de herziening der koeli-ordonnanties, met als bijlage een overzicht van vier verschillende methoden van afschaffing der Poenale Sanctie, varieerende van de afschaffing binnen vijf jaar tot het voorstel der Permanente Arbeidscommissie.

Het den 13den 's morgens uit Palembang vertrokken vliegtuig van de K. N. I. L. M. heeft de afstand naar Batavia afgelegd in den recordtijd van 2 uur 13 minuten, hetgeen een snelheid is van meer dan 200 K.M. per uur.

Tegen het advies in van de importeurs te Batavia heeft het Pasar Gambir-comité besloten, ook voor 1931 deze Pasar te houden.

Ingediend is een schriftelijke vraag van het Volksraadslid mr. Fruin nopens een artikel in A. I. D., waarin een onderzoek wordt gevraagd naar het optreden van den directeur van 's Lands gevangenis te Soeka Miskin, die in den dienst duidelijk van politieke sympathie met ir. Soekarno c.s. zou hebben doen blijken.

De plechtige uitreiking heeft te Soerabaja plaats gevonden van het gedenkboek, aan het korps mariniers aangeboden door de Rotterdamsche burgerij ter herinnering aan de uitreiking van het vaandel op 16 September 1929 door H. M. de Koningin. Het was tevens de dag dat het 265 jaar geleden was dat het korps werd opgericht.

De Javaansche Christengemeente te Gondhokoesoeman (Jogja) heeft een nieuw kerkgebouw in gebruik genomen met duizend zitplaatsen.

Verwacht wordt, dat het aantal Mekkagangers, uit Ned.-Indië dit jaar slechts 16.000 zal bedragen, als gevolg der heerschende malaise. Volgens de statistiek der in Indië afgegeven Mekkapassen zijn de getallen voor 1927, 1928 en 1929 resp. 46.914, 38.184 en 28.212 geweest.

De opsporingspatrouilles meldden van den top van den Merapi door middel van postduiven, dat de opsporing helaas geen resultaat heeft gehad. De militairen zouden de opsporing Maandag voortzetten en beëindigen.

De gouv.-radiodienst heeft met het vliegtuig PHAGA zeer goed geslaagde radioproeven genomen. Behoudens onderbreking door een defect aan den kortegolfzender van het vliegtuig tusschen Palembang en Medan werd de wederzijdsche radioverbinding schitterend onderhouden.

Nadat nu en dan kleine groepjes geïnterneerden uit Boven-Digoel naar hun geboorteplaatsen waren teruggezonden, is heden vergunning tot terugkeer verleend aan meer dan 200 geïnterneerden overeenkomstig de voorstellen in het rapport-Hillen. Het aantal te Digoel aanwezigen is reeds gedaald beneden de duizend. De overgeblevenen zijn vrij om landbouwwerk te doen of anderen arbeid. Er bestaat uitzicht op nog verdere terugzendingen in de naaste toekomst. Alleen de zoogenaamde onverzoenlijken zijn uitgesloten.

De voorbereiding van het onderwijsherordeningsplan blijkt zooveel tijd in beslag te nemen, dat het niet in de Januari-zitting van den Volksraad in behandeling komt, doch medio 1931 bij de behandeling van de begrooting voor 1932.

De burgerij van Curaçao heeft het Gouvernement een Bolivar-monument aangeboden. De onthulling werd verricht door den Gouverneur. Vele autoriteiten waren aanwezig. Er bestond groote belangstelling. Een comité uit de burgerij legde een krans te Caracas.

Aan het Hoofd v. d. Dienst der Volksgezondheid, den heer J. J. van Lonkhuyzen, is opgedragen om, in aansluiting aan het te Bangkok te houden artsencongres de Ned.-Indische regeering te vertegenwoordigen op de van 27 tot 30 dezer te Singapore te houden vergadering van den Advisory Council van het Singapore-bureau van den Volkenbond.

Aan den kapitein v. h. motorschip Baloeran van den Rotterdamschen Lloyd, W. J. Boon, is ter gelegenheid van zijn laatste reis door de Internatio een afscheidediner in Hotel des Indes aangeboden, waarbij hem een schilderij van Wichers voorstellende de kust bij Cheribon en een album met foto's zijn aangeboden.

Bepaald is, dat het examen ter verkrijging van het Staats-praktijkdiploma voor handel en administratie voor het eerst zal worden gehouden in 1931.

Te Soerabaja is opgericht de Ned. Ind. Mij. tot bevordering van de tandheelkunde, waartoe practisch alle tandartsen in den Oosthoek zijn toegetreden. Doel is bestrijding van onbevoegde uitoefening der tandheelkunde, het totstandbrengen van nauwe banden met de Nederlandsche organisaties enz. Voorzitter is dr. G. Ziegler te Soerabaja.

Het hoofdbestuur van de Vaderlandsche Club heeft bij den gouverneur-generaal een rekest ingediend, waarin gewezen wordt op de groote toeneming der werkloosheid en het dagelijks ontslaan van werknemers door ondernemingen en bedrijven. Het hoofdbestuur acht de meest voor de hand liggende maatregel dat alle werkgevers in Ned.-Indië in deze periode van malaise geen krachten uit Nederland of het buitenland betrekken, welke in Ned.-Indië zelfs uit de werkzoekenden kunnen worden verkregen, zelfs wanneer zij niet beschikken over alle, in normale omstandigheden gewenschte diploma's. Opgemerkt wordt dat de omstandigheden van Nederlanders in Ned.-Indië, die buiten werk zijn, zooveel moeilijker zijn dan die voor werkloozen in Nederland of het buitenland. Verklaard wordt dat genoemd hoofdbestuur reeds de medewerking heeft ingeroepen van alle Europeesche werkgevers in Ned.-Indië. Verzocht wordt de uitzending van werkkrachten voor gouvernements-diensten tot een minimum te beperken en dat het gouvernement geen personen uit Nederland of het buitenland in dienst neme, wanneer de mogelijkheid bestaat deze werkkrachten uit de werkzoekende Nederlanders in Ned.-Indië zelf te engageeren.

Bij Kolff & Co. is vanwege de vereeniging voor Locale Belangen een gedenkboek verschenen, getiteld „25 jaren decentralisatie in Ned.-Indië 1905/1930". Ter aanbieding aan H. M. de Koningin en den minister zijn luxe exemplaren naar Holland onderweg.

De Vorstenlandsche Zelfbestuursconferentie te Jogja heeft naar aanleiding van de uitingen van politieke vereenigingen en pers inzake de Bale Agoeng-voorstellen (Raad van Advies) besloten een commissie in het leven te roepen ter bestudeering van de voorgebrachte bezwaren, alsmede van de staatsrechtelijke en financieele consequenties van de geopperde denkbeelden.

Het Hoofdcomité voor de vertegenwoordiging van N. I. op het Vrouwencongres te Lahore (Br. Indië) heeft als afgevaardigden aangewezen mej. Soenarjati, onderwijzeres aan de Taman Siswo-school te Jogja en Raden Ajoe Santoso, jongere zuster van wijlen Raden Adjeng Kartini, onderwijzeres aan de Holl.-Inl. school te Bandoeng. Vermoedelijk zal drs. Sosrokartono als begeleider meegaan. De afgevaardigden vertrekken 29 dezer van Tandjong-Priok.

Den Volksraad is aangeboden een ontwerp ordonnantie tot herziening van de assistentenregeling, waarin een betere omschrijving van het begrip „assistent", om ontduiking te voorkomen De bestaande regeling voor vrije dagen is verbeterd. Volledige Zondagsrust is nog niet voorgeschreven; dit punt komt nader in beschouwing. Overtreding van het voorschrift, dat ten minste vier vrije dagen per maand gebiedt, wordt met strenge straffen bedreigd. Het gebied waarvoor de assistentenregeling geldt, wordt uitgebreid tot Palembang, de Lampongs, Benkoelen en de Westkust van Sumatra.

Den 18en Dec., des morgens om 5 uur 30 werd van Jogja uit een reusachtige aschwolk waargenomen op den top van den Merapi in den vorm van een omgekeerden kegel. De aschwolk verspreidde zich tusschen negen en elf uur over een groot gebied van Jogjakarta en omgeving. Te Kali Oerang (bergoord boven Jogja) was de aschregen zoo hevig, dat men geen tien meter voor zich uit kon zien.

Nadere berichten uit Kali Koening luiden, dat de werkzaamheden voor den bouw van de Jogjasche waterleiding gestoord zijn. Om elf uur werd een modderstroom in de Kali Koening geconstateerd. Het water was evenwel koud.

De waarnemingspost van den Vulcanologischen Dienst nabij Maron moest ontruimd worden, terwijl de bevolking van het gehucht Teles is gevlucht.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Het Vde der reeks Standaard-werken over de Inl. Kunstnijverheid in Nederl.-Indië.

Nog altijd hadden wij geen gelegenheid om onze groote vreugde uit te drukken om het eindelijk verschijnen van het vijfde deel der serie prachtwerken betreffende de Inlandsche kunstnijverheid in Nederlandsch-Indië, door *J. E. Jasper* en *Mas Pirngadie* met zooveel kennis van zaken geschreven en geïllustreerd, zoo onberispelijk, als Regeerings-uitgave, verzorgd door de kunstdrukkerij voorheen *Mouton en Co.* te 's-Gravenhage.

Jammer, dat de prijs zoo hoog is, dat die niet binnen veler bereik valt.

Zooals onze lezers zich zullen herinneren, zijn achtereenvolgens, sinds 1912, met groote tusschenpoozen in dikke, rijk-verluchte deelen, verschenen: *Vlecht- en Weefkunst, Batik, Goud- en Zilver-smeedkunst*, terwijl dit laatste deel gewijd is aan *„De bewerking van niet-edele Metalen"*, op een documentaire wijze, die alle lof te boven gaat.

Welk een genot voor de oogen om het boek te doorbladeren, laat staan voor den geest, om er zich al lezend in te verdiepen en er zich over te verheugen, dat op deze wijze zooveel schoons is vastgelegd!

In het eerste hoofdstuk, dat de geschiedenis en een algemeen overzicht geeft van de Indonesische koperbewerking, begint schrijver met op te merken, dat het koper, als bewerkingsmateriaal, bij Oostersche volken, en bij de Hindoes in het bijzonder, een groote beteekenis had. De bedrijven van geelgieter en koperslager werden zeer belangrijk geacht. De voorwerpen van koper gemaakt, dienden voor huishoudelijk gebruik, maar werden ook voor godsdienstige doeleinden bestemd.

Schrijver meent, dat uit het feit, dat deze kunst onder de Hindoes het hoogst stond, toen dezen zich als emigranten op Java bevonden, valt af te leiden, dat de Javanen van hen het bedrijf zouden hebben geleerd. En dit bestond z.i. uit twee onderdeelen: het maken van voorwerpen voor huishoudelijk gebruik en de beoefening van de kleinplastiek, door welke laatste, toen op een vrij hoog peil staande kunst, de bronzen godenfiguren zijn ontstaan, waarvan verscheidene pracht-exemplaren nog in den bodem, nabij oude tempels en graven op Java teruggevonden zijn. De opgegraven beeldjes, uit het tijdperk van na Mojopaït's val, toonen z.i. echter den grooten achteruitgang dier bij het bronsgieten-beoefende sculpturale kunst. De Javanen hadden, volgens schrijver, te weinig van dat Arische talent en voelden toen te veel nog voor de vlakornamentiek, om zich met succes op het aangeleerde bedrijf te blijven toeleggen. Daarbij kwam, zoo merkt hij op, dat de godenfiguren, na de betrekkelijk korte Hindoesche invloedperiode, niet meer noodig waren voor het gebruik der inboorlingen, onder wie de Islam werd gepredikt.

De andere tak van het bedrijf: het maken van koperen voorwerpen voor huishouding en luxe, is blijven bestaan en heeft toen dien langen Arabischen invloed ondergaan, waarvan het ook heden nog de sporen draagt in het vaatwerk, dat nu en dan vormen van dieren weergeeft. Maar schrijver vindt deze proeven van modelleerkunst veel minder artistiek, dan de mooie, slanke, Hindoesche godenbeelden, de produkten van onvervalschte vrije hand Klein plastiek.

De boetseerkunst, welke aan het gieten behoorde vooraf te gaan, ging achteruit. Tijdens den Arabischen invloed verdween de vrije-hand-kleinplastiek, om vervangen te worden door het maken van groote, naïeve figuren voor vaatwerk. En schrijver constateert, dat na dien tijd, tot op heden, voor het maken van den meest eenvoudigen vorm de houten leest, als hulpmiddel, wordt gebruikt.

Maar, zoo gaat hij voort, welke invloeden het bedrijf o.a. op Java ook ondergaan heeft, de techniek van het gieten in verloren vorm, het oeroude *„à cire perdue procédé"*, dat reeds vijf eeuwen vóór Christus bekend was, is in den loop der eeuwen gebleven, zooals het immer, in alle Oostersche landen geweest is.

Een andere, eveneens hoogstaande techniek bij de bewerking van niet-edele metalen, noemt schr.: het drijven van koper uit een gegoten stuk metaal, zooals het o.a. te Semarang overgebleven is, in de *gong*-smederij en te Djocdjakarta wordt toegepast, tot vervaardiging van roodkoperen vaatwerk voor huiselijk gebruik. Ook in deze techniek muntten de Hindoes bijzonder uit; de uitvoering van dit werk vordert in de eerste plaats kracht van smeden en vooral een geoefende hand. Jammer, dat dit fraaie, geslagen koper thans meer en meer — voornamelijk uit geldnood — verdrongen wordt door het goedkoopere en zooveel gemakkelijker te bewerken blik.

Reeds merkte de heer *G. P. Rouffaer*, zooals schrijver aanhaalt, terecht op: *„Les Dieux des méhaux précieux s'en vont.* In stee van goud komt zilver in plaats van koper, blik.

Toch blijft nog altijd deze goede smaak den inboorlingen bij: dat een blikken of zinken dak leelijk en blikken vaatwerk niet mooi is. Een eenigszins behoorlijk Inlandsch gezin wenscht dan ook nog altijd roodkoperen keukengerei."

Laten ons dien goeden smaak versterken en aanmoedigen, zouden wij hieraan willen toevoegen, door datzelfde mooi-geslagen, Javaansche, roodkoperen vaatwerk een eereplaats te geven in onze woning, o.a. de sierlijke *dandang* (rijststoomer) als prullenmand, de aardige *kendil* (groentepan), als cache-pot b.v. Zoowel wegens hun mooien vorm, als wegens den prachtigen glans van het bewerkte metaal, zijn zij sieraden, in iedere smaakvol ingerichte kamer.

Verder noemt de heer Jasper, als een overblijfsel van Hindoeschen metaalbewerkingstechniek, uitgevonden tot het verlevendigen van de kopertint en tevens tot het verduidelijken van de ciseleer-motieven: het z.g. *golo*, een zwarte harssoort, waarmee de diepten van een in den wand van een koperen kom of doos uitgeslagen teekening worden gevuld, hetgeen een zeer mooi effect geeft, zooals door meerdere die gefotografeerde voorwerpen in dit boek wordt aangetoond.

Jammer genoeg ging ook op Sumatra, met name te Soengei-poear in Agam (Fort de Kock), waar de kopernijverheid gebloeid heeft, het bedrijf, sinds vestiging op Sumatra, achteruit in omvang, beteekenis en artisticiteit. Vroeger werden voor duizenden guldens aan koperwerk van daar uitgevoerd naar het rijke Atjeh. Thans is, zooals de heer Jasper schrijft, die zoo hoogstaande kunstnijverheid alleen bekend uit de behouden gebleven voorwerpen, welke, uit oude Agamsche en Atjehsche huizen te voorschijn gehaald, bij verzamelaars terechtgekomen zijn en opnieuw gepolijst en verzorgd, een schitterenden indruk geven van de hoogte, waarop destijds in Agam het oude *à cire-perdue-procédé* stond.

Ook mr. *J. G. Huyser* merkt in zijn gedocumenteerd, fraai verlucht artikel: *Messingwerk uit Atjeh*, in het maandblad *„Nederlandsch Indië, Oud en Nieuw"*, van October j.l. op, dat véél van het zoogenaamd „Atjehsche koperwerk" uit Soengei-poear afkomstig is of door kunstnijveren van daar in Atjeh gemaakt werd, en haalt aan wat *H. T. Damsté*, in diens geschrift: „Het Volk van Atjeh", geschreven heeft: „Wat het veel geroemde Atjehsche koperwerk aangaat, dit is meestal niet Atjehsch, doch afkomstig uit de Padangsche Bovenlanden en van Poeloe Pinang." Jasper geeft echter in zijn boek verschillende fraaie afbeeldingen en beschrijvingen van authentiek Atjehsch koperwerk, o.a. op blz. 93 en 99, schalen, kommen, doozen en waterwaten, keurig van vorm en versiering. En dan niet te vergeten: de sierlijke staande en hangende lampen op blz. 119—121 weergegeven en de beroemde schilden, zie blz. 144 en 147, waarvan men ook in de Toonkamers van Boeatan, Heulstraat 19, te 's-Gravenhage mooie exemplaren kan zien, evenals van het modern Soengei-poear-werk, dat, hoewel niet zoo goed als het oude, toch getuigenis afleggen van de kunde en artisticiteit van de weinige daar nog inheemsche kopersmeden, die als zij behoorlijk aangemoedigd werden, zeker in staat zouden zijn een vooruitgaande school in die techniek te onderhouden en verder te brengen.

(Slot volgt.)

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Afschrikwekkend voorbeeld.

Het *Bat. Nwsbl.* (18/11, 3de bl.) vraagt zich niet zonder beduchtheid af, hoe zich de verhoudingen in *Annam* ontwikkelen; sedert geruimen tijd volgt de eene explosie de andere. De communistische activiteit ontwikkelt zich in Indo-China tot een acuut gevaar, zooals trouwens de „Int. Presse Corr." (No. 86), het Komintern-orgaan, met groote vreugde o.m. opmerkt: „Niettegenstaande de G. G. Pasquier het bloed der Annamietische revolutionnairen in stroomen laat vloeien, wordt de strijd in Indo-China steeds heftiger. De arbeiders en boeren nemen bij duizendtallen deel aan iedere proclamatie en aan iederen opstand; zij begroeten de leuzen van de communistische partij; der revolutionnaire vakvereenigingen en der boerenvereenigingen. Door de koene militaire manoeuvre van Yen-Bay, welke door moedige nationalisten werd ondernomen, heeft de communistische partij van Indo-China een les gehad en is het anti-imperialistische front versterkt. Eenige maanden daarna namen tienduizenden boeren van Cochin China deel aan demonstraties met roode vaandels waarop de leuzen van de Sovjet vermeld waren. De opstand in Indo-China is daardoor in het stadium van *bevolkingsactie* onder de leiding der communistische partij gekomen." Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht — zoo vervolgt het B. N. —. Daarom is er alle reden, de gebeurtenissen bij onze Fransche buren met den grootsten ernst onder het oog der Ned.-Indische gemeenschap te brengen.

De *Java-Bode* (18/11 „Indo-China", O.) herhaalt hare vroegere verklaring: *Annam* is doordrenkt van Roode idealen en de rest van *Indo-China* is voor 75 % het communisme toegedaan. Wie hieraan nog mocht twijfelen, zullen *h. i.* thans de oogen wel opengaan. De gang van zaken is in dit Oostersche land aan de contrôle der Westersche handen ontglipt. Integenstelling hiermede moet de *Java-Bode* als haar overtuiging uitspreken, dat na de les van 1926 de *Ned.-Indische machtsmiddelen* meer paraat zijn, en dat in het bijzonder de informatiedienst van onze politieke recherche ten voorbeeld kan worden gesteld, omdat die ons redelijkerwijze zal weten te vrijwaren voor verrassingen. Het dreigend communistisch gevaar in Annam en Indo-China kan niet te overdreven voorgesteld worden. Een rood Indo-China levert een ernstig gevaar op voor Ned.-Indië.

Onderwerpen van internationalen- of interkolonialen aard treffen wij voorts aan in de *Java-Bode* (18/11, 2de bl. „De Annamietische studenten in Frankrijk"; 12 en 18/11 „Azië, H. Martin; 13/11 „Gezagsuitoefening", J. E. Jasper; 14/11 „Het roode spook in het Verre Oosten"; 15/11, 5de bl. „Communistische ijdelheid", Dr. B. Sawelljew; 17/11, 2de bl. „De opstand op Formosa") en het *Soer. Hbl.* (10, 11 en 12/11 „Stalin", Villanus; 10, 13 en 14/11 „Het Verre Oosten"; 15/11 „Het hachelijk geval", H. Reijnst).

Het leiderschap.

De heer *W. A. van Oorschot* vestigt in het *Soer. Hbl.* (10/11) de aandacht op een redevoering van prof. ir. Dresden ter gelegenheid van het kwarteeuwfeest der T. H. te Delft, over „De positie van den ingenieur". Naast de techniek ligt een belangwekkend terrein van arbeid, waarop met medicus, jurist, officier en theoloog, ook de ingenieur zich als gelijkwaardig of meerdere bewegen kan, n.l. *de plaats als leider* van onze groote ondernemingen en bedrijven. De practijk wijst uit, dat het meerendeel der leidersplaatsen bij onze groot-bedrijven (gemengde bedrijven, waar techniek en exploitatie vereenigd zijn) bezet is door niet-ingenieurs. Als concurrent op dit gebied treden op de officier en de jurist. De *leider* moet bezitten „Kennis" en speciale „karaktereigenschappen"; voor die functie vallen automatisch af zij, die de noodige eigenschappen niet meekregen. De leider van een gemengd bedrijf moet zijn: vóórtvarend, tactvol, menschlievend, zelfbeheerscht, besluitvaardig, origineel in denken, zelfstandig, stipt, niet wankelmoedig. Bij *de opleiding tot officier* (leger en marine) bestaat juist dáár een ernstig streven om genoemde eigenschappen tot den hoogst mogelijken graad van ontwikkeling te brengen. Bij den a.s. *jurist* is de geheele opleiding gericht op een dagelijks zich oefenen in mogelijkheden, in zetten en tegenzetten, in het vormen van eigen oordeel (originaliteit), in het ontzien van partijen, in zelftucht — waar eigenbelang, gevoeligheid enz. moeten wijken voor de „zaak", het „geval", waar het om gaat —, in ontleding van de menschelijke natuur tot op volle hoogte van goedheid en diepte van slechtheid. Bij de opleiding van den ingenieur geldt een methodisch, mathematisch verstand, het gevoel voor mechaniek (vormen), het ontleden van mechanische mogelijkheden, het zich bewegen op gebaande wegen (de nieuwe behooren tot het gebied van de uitvindingen"). Er is essentieel *verschil in opleiding*. De eerste categorie leert werken met levende, de tweede met doode objecten. De *leider* moet bezitten: durf (om b.v. verantwoordelijkheid te dragen en vooral haar op de juiste plaats te leggen), onderscheidingsvermogen (weten, waar het om gaat), vooruitzienden blik, commercieel voelen en een zesde zintuig, dat hem tijdig waarschuwt, als de boel misloopt en waar het euvel zit (nog vóórdat de symptomen naar buiten uitlekken), alle welke eigenschappen de *practijk* en het *leven* hem leeren moeten. Het is de dagelijksche taak van den *officier* zich bij zijn oefeningen rekenschap te geven van doel en middelen, en de middelen goed te leeren onderscheiden van de hulpmiddelen, bijzaken niet te verwarren met hoofdzaken. De officier leidt van den eersten dag af aan menschen in groot en klein verband, leert werken met eenheden van verschillenden aard en functie, moet deze inspireeren tot één van denken en handelen, tot het bereiken van één doel. De practijk van den *jurist* eischt van hem in de eerste plaats onderscheidingsvermogen. Het snel deduceeren en combineeren ontwikkelt het „prevoire", de routine van zijn vak geeft hem de „feeling" (het zesde zintuig). De *ingenieur* aan het hoofd van zijn werkplaats, atelier, fabriek, laboratorium, mijn enz. blijft de man, die opgaat in zijn vak, in de techniek, met iets dat zweemt naar kleineering voor administratie, boekhouding, comptabiliteit. Hij beschouwt personeelsaangelegenheden als een noodwendig kwaad. Zijn sterk uitgesproken gevoel voor techniek, vorm en mechaniek maakt hem minder open voor andere bedrijfseischen dan specifiek technische. Hij laat de gelegenheid voorbijgaan zijn onderscheidingsvermogen te scherpen. Bij voorkomende bedrijfsvraagstukken geeft hij zijn volle aandacht aan de technische zijde van het geval, duldt eenerzijds geen meening van niet-technische zijde, doch laat anderzijds te veel over aan die onder hem staan voor het niet-technisch doel. De *kennis*, welke de bedrijfsleider moet bezitten voor zijn taak, komt in het kort neer op *Exploitatiekunde*, d. i. in volledig samenwerken met elkaar, uit elk bedrijfsonderdeel het hoogst mogelijk nuttig effect putten, zonder hegemonie noch kleineering te dulden van eenig onderdeel. Schijnbaar geeft de ingenieursstaak hier een voordeel boven die van den officier en den jurist. Dit zou ook werkelijk zoo zijn, ware het niet, dat aan zijn opleiding in dit opzicht onvoldoende aandacht besteed wordt. Men leere den ingenieur reeds te Delft — dus in theorie — werken met techniek, handel, administratie, comptabiliteit in groot- en klein verband. Van deze werkzaamheden kan de ingenieur zich daarna begeven op een nog grooter veld, het terrein van het leiderschap der groote menschengroepen, der volkeren!

Aandacht verdienen: de *Deli Crt.* (17/11 „Bankpolitiek en prijsniveau") en het *Soer. Hbl.* (11/11 „De Britsche Rijkshandel"; 2de bl. „Commissionnairs"; 12/11 „Alg. Commercieel Overzicht"; 15/11 „Soer. Weekoverzicht" van Producten en Effecten).

Javaansche Letteren.

Dr. Th. Pigeaud (te Soerakarta) schrijft in *De Loc.* (8, 10 en 11/11) over *de Javaansche letterkunde in vertaling*. Sinds de laatste tientallen jaren heeft de algemeener wordende belangstelling in het Verre Oosten den stroom der vertalingen uit Aziatische literaturen in Europeesche talen steeds doen wassen, zoodat er vooral in het Engelsch en het Duitsch talooze werken vertaald zijn uit schier alle talen van Zuid- en Oost-Azië. Intusschen zijn literaire *vertalingen uit de Indonesische talen* in het Nederlandsch echter zeldzaam gebleven. De veel vermeerderde aanraking, vooral van zending en missie, met de bijkans ontelbare talen en dialecten van den *Oostelijken* Archipel heeft wel gemaakt, dat er verscheidene en daaronder voortreffelijker en grondige werken zijn verschenen over die talen, voor de taalwetenschap een sieraad; als zij vertalingen van teksten bevatten zijn die echter slechts bedoeld als hulpmiddel bij de studie. Bovendien is het lezen van dergelijke vertalingen niet zelden teleurstellend, ofschoon die verhalen van een wetenschappelijk volkenkundig standpunt bezien juist weer zeer belangwekkend kunnen zijn. Van de literaturen der *Westelijkste* volken van den Archipel is tot nu toe zeer weinig vertaald, en wat er vertaald is aan grootere werken is zeker voor het geringste deel uit de Javaansche letterkunde, hoewel die toch veel rijker aan oorspronkelijke werken, met meer afwisseling en in verscheidene opzichten met meer eigen karakter is dan de literaturen der naburige volken. Alleen uit het oudste Javaansch van vóór den Islam, uit den tijd van Madjapahit en vroeger, is in de laatste tientallen jaren vrij wat vertaald in het Nederlandsch. Naast deze geschriften van vier of meer eeuwen oud verdienden echter ook wel werken van jongeren datum gepubliceerd te worden, al ware het alleen maar om een weerlegging te geven van de verkeerde meening, als zou na de dagen van Madjapahit de Javaansche geest niets van belang meer op het gebied van kunst of letterkunde hebben voortgebracht. Deze voorstelling, die helaas ook in sommige kringen van jongere Javaansche intellectueelen wel ingang schijnt te vinden, is reeds daarom onjuist, omdat alles wat de Islam gebracht heeft, daarbij veronachtzaamd wordt. Juist onder de werken, die het meest in Moslimschen geest geschreven zijn, vindt men verhalende geschriften (behoorende tot den Ménak-cyclus), die door oudere Javaansche taalminnaars gemeenlijk hoog op prijs worden gesteld, en die in vertaling waarschijnlijk geen slecht figuur zouden maken. Thans heeft prof. Berg de gelegenheid gevonden een vertaling te geven van een bekend Javaansch romantisch verhaal, genoemd: *Pranatjitra*, een Javaansche liefde. *Dr. Pigeaud* hoopt, dat prof. Berg of anderen gelegenheid en kracht zullen vinden, op deze vertaling nog talrijke meer te doen volgen, opdat eindelijk een sinds al te lang bestaande achterstand in de Nederlandsche letterkunde ingehaald worde.

De *Java-Bode* schrijft over „Indië op de Kol. Tentoonstelling te Parijs" (29/10, 3de bl. J. E. Jasper) en „De Tentoonstelling van Antwerpen en Luik" (15/11, 3de bl. 3de bl. J. E. J.), het *Bat. Nwsbl.* over „Natuurmonumenten" (15/11, Thijsse) en „De Snelliusexpeditie" (18/11); *De Loc.* over „De Holland-Indië beeldtelegrafie een feit" (13/11, blz. 4) en „Geestelijk Leven en Onderwijs" (5 en 12/11, blz. 49).

De resultaten van de volkstelling.

Het *Bat. Nwsbl.* (15/11 „1929 in Cijfers") neemt de globale resultaten van de volkstelling in Ned.-Indië in beschouwing. Volgens de volkstelling van 1920 bedroeg *het aantal inwoners van Java* 35 millioen; de jongste telling in 1930 leverde een totaal van 41.5 millioen.

Tusschen deze twee tellingen vonden eenige malen z.g. administratieve tellingen plaats, waarbij slechts „in de administratie", dus op papier geteld werd. De laatste administratieve telling gaf einde 1927 een totaal van 37.5 millioen zielen. Vergelijkt men deze cijfers met de resultaten van 1905 dan blijkt, dat van 1905 tot 1920 een toename plaats vond van 300.000 personen per jaar, van 1920—1927 van 330.000 per jaar en van 1927—1930 van 1.330.000 per jaar. Schakelt men de administratieve tellingen uit dan zou van 1920—1930 een toename van 630.000 zielen per jaar hebben plaats gevonden. Er is geen enkele reden om te gelooven, dat de administratieve tellingen minder juist waren dan de vroegere volkstellingen. N. h. o. van sommige kenners van Java hebben de vroegere volkstellingen steeds veel te lage cijfers voor de bevolking gebracht. De wijze van tellen is steeds verbeterd en daardoor wordt een gedeelte van het bevolkingsaccres uit de vorige en deze eeuw teruggebracht tot een accres op papier. In 1870 werd de Inlandsche bevolking van Java op 16 millioen gesteld; in werkelijkheid waren er veel meer menschen. Zelfs de volkstelling van 1920 bleef vrij ver onder het werkelijke getal. De betere inrichting en werkwijze, in 1930 gevolgd, is niet te ontkennen en het is niet te gelooven, dat men in 1920 met zoo veel minder moeite en hulpmiddelen een even goed resultaat bereikt zou hebben. In 1920 werden in *Batavia* 187.000 Inlanders geteld, de administratie telde er in 1927 232.000 en de volkstelling van October bracht dit aantal op 327.000. Batavia heeft zich uitgebreid, maar een dergelijke stijging is niet aan te nemen. In 1920 hebben zich tallooze kampongbewoners bij de volkstelling naar de „Oedik" begeven om geteld te worden in het dorp, waar hun familie woonde. Ook thans is dit voorgekomen, maar in verhouding met 1920 slechts vrij weinig; veilig kan men de werkelijke bevolking van Batavia eenige duizenden hooger stellen, dan de telling 1930 uitwees. In *Mr. Cornelis* geldt voor de z.g. toename van de Inlandsche bevolking hetzelfde als voor Batavia. In *Bandoeng* maakte de administratieve telling een goede uitzondering; deze rectificeerde namelijk het door de volkstelling van 1920 gevonden aantal (1920 80.000; 1927 114.000; 1930 130.000). Dit wijst er op, dat deze *administratieve tellingen* tot zeer goede resultaten kunnen leiden, iets wat door velen betwist wordt.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De *Swara Tama* (Christelijk blad) van 10 Oct. houdt een pleidooi voor de bestrijding der kinderhuwelijken, omdat zij mede een factor vormen, die als een rem op den vooruitgang werkt. Door de Regeering zijn reeds stappen in die richting gedaan, althans is van Haar een circulaire uitgegaan, waarin vooral de medewerking van het Inl. B.B. voor dat doel wordt ingeroepen. Aangezien de reeds binnengekomen verslagen hebben aangetoond dat er noch vooruitgang, noch achteruitgang is waar te nemen, dat de toestand dus stabiel is gebleven, raadt schrijver aan dat de geestelijkheid, die met de huwelijkssluitingen belast is, toeziet dat geen kinderen in het huwelijk treden. Zij kan den leeftijd nagaan door de geboortebewijzen op te vragen. Van veel belang is het verder dat de Inl. B.B.-ambtenaren en de onderwijzers hun steun verleenen, daar zij een nauw contact met de bevolking hebben. Voorts is de medewerking van de vrouwen, c.q. de vrouwenvereenigingen onontbeerlijk.

Naar aanleiding van de oprichting der nieuwe „Partai Rajat Indonesia" toont de *Indonesia Raja* van September zijn verontwaardiging over het optreden van den oprichter, Tabrani. In dezen tijd, dat iedere politieke actie is stopgezet en men stilzwijgend het einde van het onderzoek tegen de P.N.I. afwacht, wordt door een buiten de partijen staande persoon een nieuwe partij opgericht. Een partij, in der haast gemaakt om een zetel in den Volksraad te kunnen verkrijgen. Wat de nieuwe partij van de bestaande „gematigde" partijen doet afwijken is — afgezien van den wijdschen naam — de „Indonesische basis" waarop ze heet te stoelen. De oprichting van dergelijke partijen verzwakt de eenheid. Onaangenaam is vooral het feit, dat uitgegaan wordt van het bestaan van „de volkeren van den Indischen Archipel". Noto Soeroto beweert het ook. *Twijfelt* men aan het bestaan van één Indonesisch volk? Indonesiërs, let op U saeck!

Het maandblad *Pelita* geeft een artikel onder den naam „de Scheidingslijn", dat begint met het volgende citaat uit een ander blad: „Sjiek gekleede heeren met of zonder Indonesische hoofdbedekking, die avond aan avond werken voor ons Vaderland, Indonesië..... aan de biljarttafel in een of ander clubhuis in welks naam het woord „Indonesia" voorkomt. Dit zijn onze toekomstige nationale helden!"

Onze Indonesische jeugd, zegt de schrijver in *Pelita*, is inderdaad verkeerd opgevoed; opgeleid niet tot mannen, maar tot mannequins; onze Indonesische jeugd wordt geleerd haar oogen af te wenden van het wegzinkende volk, dat zoozeer haar steun behoeft. Gelukkig is het dat, zooals het altijd gaat, de oudere generatie van het Indonesische intellect, thans weer voorbeelden geeft aan de jongere, haar laatste krachten wijdt aan het doen opleven der nationale beweging. Een moeilijke taak, die echter al voor drie vierden volbracht is. Om het proces volkomener te maken hebben zij echter de hulp der jongeren noodig. Deze moeten niet alleen maar toezien en applaudisseeren. Schrijver doet een beroep op de kameraden om de massa der analfabeten kennis bij te brengen, ten einde de taak der ouderen te vergemakkelijken.

In de *Pewarta Deli* van 25 Sept. wordt de wenschelijkheid besproken van een goeden omgang tusschen jongens en meisjes. Hierdoor worden huwelijken uit liefde bevorderd. Schrijfster vertelt van de dwanghuwelijken, waarbij bruid en bruidegom elkaar vaak niet kennen. Zulke dwanghuwelijken vernietigen het huiselijk leven. Daarom is de omgang tusschen jongens en meisjes beter, daar zij hierdoor elkaar leeren kennen. Schrijfster eindigt met de woorden van Schiller: „Wat voor nut heeft het leven, wanneer het niet verlicht wordt door de stralen der liefde."

In de *Pewarta Deli* van 27 Sept. wordt gezegd, dat er thans een golf is die slaat tegen de kust van de Indonesische beweging en die verraadt dat er een hevige storm heerscht, een golf die vrees verwekt. Overal hoort men woorden die op scheiding gericht zijn. Tusschen de P. N. I. en de P. S. I., tusschen de Studieclub en de Sarekat Islam. En dan komt de nieuwe partij P. R. I. de verwarring nog vergrooten. Alle vermoedens die men jarenlang achterhield, worden nu bij de P. N. I.-zaak opengelegd. De leiders moeten zich degelijk afvragen wat van meer waarde is, het partijbelang of het belang en de positie van hun land. Al de geruchten worden uitgebuit en de eenheid een schaduw genoemd. Dit doet b.v. „Het Nieuws". Het dwingt ons er toe om niet alleen onze partij te steunen, maar het partijbelang moet plaats maken voor het nationaal belang.

Het Ambonsche blad *Sinar Maloekoe* van 27 Sept. zegt dat een groot gedeelte van de Ambonsche jongelieden die de H.I.S. op 2e kl.-school hebben doorloopen, bij het Gouvernement of bij particulieren om een baantje bedelen. Lukt het hun niet aan een baantje te komen, dan moeten ze noodgedwongen wel naar hun kampongs terugkeeren, maar dan begint ook de misère. Ze schamen er zich voor handenarbeid te verrichten; voor den landbouw zijn ze ongeschikt en deze omstandigheid is het juist, die de energie van die lieden doodt. Schrijver bedoelt hiermee niet zijn landgenooten te suggereeren om nooit bij vreemden, gouvernements of particulieren, in dienst te gaan, maar wenscht wel hierop te wijzen, dat men niet alleen in dienst van anderen moet zijn om een behoorlijk bestaan te hebben, maar dat men met zelfvertrouwen en door zelfhulp ook een eervolle positie in de maatschappij kan krijgen. Schrijver wijst in dit verband op de Chineezen, die met een vaak heel bescheiden kapitaal zich op den handel toeleggen, door noesten arbeid en op eigen kracht vertrouwend rijk zijn geworden. Als nu vreemden in ons land zulk een positie kunnen veroveren, zouden de landszonen dan steeds met leege handen willen zitten? Vooral in dezen tijd van malaise, waar straks de maatschappij ongetwijfeld met werkloozen zal worden overstroomd en de Ambonsche jongelieden in moeilijkheden zullen worden gebracht, is het nuttig en noodig, dat ze van nu af, aan het bovenstaande hun volle aandacht schenken.

De *Sipatahoenan* van 10 Oct. houdt onder het opschrift „De oorzaken van de armoede" eenige beschouwingen over sommige onder de Indonesiërs bestaande gebruiken, waaraan de betrokkenen in den regel groote kosten besteden. Het blad noemt in dit verband de huwelijks- en besnijdenisfeesten, die veel geld kosten en waarvoor de menschen niet zelden hun sawahs en tuinen verkoopen en schulden aangaan. Deze onnoodige en ongewenschte uitgaven zijn het vooral waartegen het blad de landszonen wil waarschuwen. De bedragen welke men aan dergelijke onnoodige en door den Islam niet geëischte festiviteiten besteedt, kunnen voor nuttiger doeleinden worden gebruikt. Men schenke ze b.v. aan het bruidspaar, waarmee het dan het een of ander bedrijf kan entameeren of bestrijde daarmee de opvoedingskosten van de kinderen. Zoolang de Indonesiër niet de hand in eigen boezem steekt en misstanden als bovenbedoeld niet uit den weg ruimt, zal ook zijn vraag om als gelijke met den Europeanen te worden beschouwd, steeds een vraag blijven.

De *Darmokondo* van 29 Sept. zegt dat uit de op het studentencongres aangenomen resoluties moet worden afgeleid dat in den komenden tijd degelijke leiders te verwachten zijn, die bereid zijn offers te brengen. Hiernaast zullen zij de in dit overheerschte land bekende interneering wel niet als een spook beschouwen, maar zullen zij in het algemeen toch naar het algemeene volkswelzijn en de openbare orde streven. Dan zal de eenheid wel van zelf komen, die hecht zal zijn en de gifbacillen tegen die eenheid zullen van zelf worden vernietigd. Dat de sana-pers zich ongunstig over dit symptoom heeft uitgelaten, is wel te begrijpen, omdat niemand dan sana (d.i. de Hollanders) zich bedreigd voelt. Maar dan moet zij niet opruien, want dan zouden daaruit dingen kunnen ontstaan die de openbare samenleving kunnen verstoren.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor N.-I.

No. 19 van 8 Nov.: Het marcotteeren (tjangkokken) van Hevea-Plantmateriaal, door Th. A. d. N. — Red de rubbercultuur (brochure van de firma Van der Elst & Co te Bandoeng). — Rubbernieuws van Malakka (Tappen bij nacht. Ontduiking van de Mei-restrictie). — Rubberzaad als voedingsmiddel (in de Vereenigde Staten van N. A. in verband met tekort van lijnzaad. Rubberzaad bevat ongeveer 44% olie en 50% zetmeel. Voor den uitvoer naar Amerika geschiedt de behandeling te Medan. De olie kan worden gebruikt als eetbare olie, in de zeep, linoleum, en verffabricage en heeft de samenstelling als soya-olie).

Europeesch Export Extract.

December, no. 3: Het politieke leven in Nederland en Koloniën door Johan Koning. (De schrijver deelt ons daarin mede, dat de metaalindustrie in Nederland voor 2/3 van Indië afhankelijk is. Aan gegevens door de Ned. Maatschappij voor Nijverheid en Handel gepubliceerd, haalt hij aan dat Vijf en dertig industriëele ondernemingen, — op het gebied der metaalindustrie gespecialiseerd — een gezamenlijke productie ten bedrage van ruim honderd millioen gulden hadden. De productie voor directen uitvoer naar Ned. Indië bedroeg ruim 33 millioen gulden, indirect ongeveer 15 millioen. Deze 35 ondernemingen hadden een totaal personeel van 28000 man in dienst, waarvan werkzaam ten behoeve van Ned. Indië ongeveer 6000 man, in hoofdzaak alleen voor den directen uitvoer. Bovendien werd, voor zoover dit kan worden nagegaan, een aantal van ongeveer 1900 indirect ten behoeve van Ned. Indië werkzaam zijnde arbeiders opgegeven. Het totaal-loon van dit personeel bedroeg ruim 39 millioen gulden, het loon voor de arbeiders, werkzaam ten behoeve van Ned. Indië, in hoofdzaak alleen direct, bedroeg ten minste 10.5 millioen gulden. De in het onderzoek betrokken metaalindustrie is dus in haar afzet voor ongeveer tweederden van Ned. Indië afhankelijk. Dat, mocht dit afzetgebied onverhoopt eens wegvallen of sterk ingekrompen worden, de geheele metaalindustrie een slag zou krijgen, welke zij niet meer te boven zou komen, is hierdoor wel duidelijk. Ook van het overblijvende derde deel zou de rendabiliteit verminderen.)

De Indische Post

van 8 Nov. no. 45: De smaad van Curaçao, door G. v. L. — Dirk van Hogendorp, Slot, door Henry A. Th. Lesturgeon (Hij heeft het eerst geijverd voor de afschaffing der slavernij in Indië, die eerst 64 jaren daarna werd verwezenlijkt. Naast de nobele groote figuur van zijn broer Gijsbert Karel, grondlegger van den modernen Nederlandschen Staat, was Dirk de koloniale hervormer, die gesmaad, verguisd en miskend was in Indië, tenslotte afgezet, gevangen genomen, gevlucht en gerehabiliteerd.) — Bestuurshervorming op Sumatra, door mr. J. H. Heslinga (bespreking van de brochure: Sumatra-hervorming, door prof. C. van Vollenhoven). — Carton uit ampas, (een interessante proefneming, die wijde perspectieven opent voor een nieuwe industrie op Java. Zij had in Soerabaja plaats onder controle van ir. A. Rooseboom van het proefstation te Passaroean. De resultaten waren goed. Het verkregen bordpapier heeft aan de gestelde verwachtingen beantwoord).

No. 46 van 15 Nov.: Het neger-Engelsch in Suriname, door mr. J. H. Heslinga. De heer Heslinga die korten tijd gouvernements secretaris in Suriname was schrijft, in Indië teruggekeerd, zijn beschouwingen over de negerengelsche taal, die hij met het maleisch als lingua franca vergelijkt, maar die aan een afslijtingsproces onderhevig is, zoodat in de naaste toekomst van het „taki-taki" niet veel zal overblijven. Dan geeft hij een beschouwing over het ontstaan en enkele typische woorden als bakra (europeaan), pikien (klein en den bijnaam pim-pien aan een kleinen ambtenaar gegeven), lanti sa pai (het gouv. zal betalen), dèdehosso (sterfhuis), kaukafowloe (haan), enz.)

No 47 van 22 Nov.: De indische steden als Westersche Enclaven (bezwaren worden gemaakt tegen het drijven van zekere zijde om het aantal inlandsche leden der stadsgemeenteraden op te voeren). — Open deur voor Allen? (Het aantal vreemde Oosterlingen is, blijkens de laatste volkstelling op Java en Madoera alleen, in 10 jaren gestegen met 52.5 % en het aantal inlanders zelven slechts met 18.3 %.

De Ned. Ind. Reg. heeft onbetwistbaar het recht, en tegenwoordig daartoe zelfs alle aanleiding, om te bepalen, hoeveel Chineezen, Voor-Indiërs, Arabieren en Japanners zij in dit land wil toelaten en van welke maatschappelijke waarde toegelaten Aziatische vreemdelingen zullen moeten zijn.

Daarom zal de Regeering ook bezwaarlijk aan den hemel kunnen overlaten Ned. Indië te behoeden voor zulk een massatoeloop van Vreemde Oosterlingen.

En daar ook de thans bestaande bepalingen geen beperkende uitwerking hebben gehad, zal zij op andere wijze te werk moeten gaan.

Er zal dan wel niet anders overblijven dan het fixeeren van de vreemde bevolkings groep-getal in verhouding tot het getal der Nederlandsche onderdanen en in het vaststellen van jaarlijksche immigratie-quota voor elke groep van vreemdelingen.

De hemel beware Ned. Indië voor zulk een Chineezeninvasie, welke in genoemde landen de oorspronkelijke bevolking vrijwel overheerscht!

De Indische Regeering heeft al moeite genoeg om de ruim 60 millioen inlanders aan een bestaan te helpen en te behoeden voor verarming.

De Indische Verlofganger

van 12 December, no. 19: Bij een portret van Pakoe Boewono X. Soesoehoenan van Solo, een artikel van S. Kalff: Eerfgenamen van Mataram. (In 1755 werd het rijk gesplitst in een keizers- en een sultansgebied, Soerakarta en Djokjakarta, nadat te voren ,in 1749, de keizer tot een leenman van de O. I. Comp. was geworden. „Onse grimmigen vyant den Matteram" is een bondgenoot geworden).

De Rijkseenheid

No. 12 van 17 Dec.: Nog meer verwarring. (Het schijnt moeilijk te zijn zich te houden aan de grondwettelijke benamingen, wanneer gesproken wordt over Ned. Ind. onderdanen, die geen Nederlanders volgens de beteekenis der wet zijn.

„Verwarring, toenemende verwarring van begrippen en benamingen! Daarop hebben wij willen wijzen Gelijkstelling, toepasselijkverklaring van —' onderwerping aan het recht der Europeanen, Nederlanderschap, naturalisatie, Nederlandsch onderdaanschap nationaliteit, Inlander, Indonesiër, inheemsche...... ten aanzien van al deze begrippen of termen dreigt een spraakverwarring, die in Indië aan den goeden gang van zaken en aan een vruchtbare gedachtenwisseling schade kan berokkenen.")

Figuren uit onze Koloniale Historie, door H. A. Ritter. (Behandeld wordt Isaac le Maire, een Vlaming, uit Fransch Vlaanderen afkomstig, die zich in 1585 in Amsterdam vestigde. De stoutmoedige reiziger stak 14 Juni 1615 in zee, vindt 24 Januari 1616 de nieuwe doortocht die zijn naam draagt, ontdekte nieuwe landen, kapen en eilanden, o.a. Kaap Hoorn en komt in Indië aan. Op de terugreis stierf hij „een affleyvicheyt gecauseerd deur de offronte ende fiericheyt hem aangedaen"). — Slinksche wegen (een roman uit het Delische plantersleven), door Ivans. III.

Nederlandsche Pers

Avondpost, 12 Dec.: De nieuwe Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, door W. Eenige algemeene beschouwingen met deze wenschelijkheden:

De Landvoogd van Ned.-Indië behoort te staan boven alle partijen, te zijn los van elk partijverband, in alle opzichten.... een vrij man.

Wij verlangen voorts een krachtige persoonlijkheid, een man uit één stuk met één vaste gedragslijn voor oogen.

Wij verlangen iemand, goed op de hoogte van Indië, van de Indische politiek en van de verhoudingen met- en de toestanden in de Indië omringende landen. Hij moet Indië kennen, wil hij niet te zeer afhankelijk worden van de hem toebedeelde raadslieden en ambtenaren. Hij moet het Oosten en de Oostersche mentaliteit hebben leeren beoordeelen, omdat zonder deze te kennen, fouten kunnen worden gemaakt erger dan misdaden.

De nieuwe Landvoogd zal hebben voort te gaan op den weg, welke leidt naar toenemende medezeggenschap, maar in een kalm, met de hinderpalen rekening houdend tempo.)

Ten slotte is een krachtige figuur noodig om het hoofd te kunnen bieden aan de combinatie van moeilijkheden, die hem wacht. Onmiddellijk reeds zal hij moeten werken met een Volksraad met z.g. inlandsche meerderheid. Over de al of niet bestaande mérites zullen wij het nu niet hebben. Maar moeilijkheden zullen er zeker zijn. Hij zal moeten regeeren over een bevolking, waarvan, dank zij of ondanks het beleid van zijn voorganger, het vertrouwen bij het eene deel niet is teruggekeerd, dat van het andere grondig is verloren gegaan.

Hij zal met dien Volksraad het budgetair evenwicht moeten trachten te behouden, c.q. te herstellen; hij zal front moeten maken tegen toenemend sterke communistische invloeden (men denke aan Indo-China) en hyper-nationalistische gevoelsuitingen van ingevolgen verstrekkenden aard.

13. Dec. Steun aan werkloozen. Het particulier initiatief gaat voor. Voor de 4000 werklooze Europeanen, een ongekend verschijnsel in de Ind. samenleving, moet in dezen crisistijd iets gedaan worden.

Echter, het initiatief is niet van de Regeering uitgegaan, doch van een vereeniging, welker faits et gestes nog kort geleden op hinderlijke straffe wijze door de Regeering werden gelaakt. Van...... de Vaderlandsche Club.

De V. C. te Soerabaja nam het initiatief voor de steunverleening, zooals deze nu tot stand is gekomen.

Thans gaat de chef van het kantoor van arbeid een onderzoek instellen naar den omvang van de werkloosheid. Het regeeringsoptreden is minstens een half jaar te laat gekomen!

De Nieuwe Rott. Courant. 8 Dec. Avondblad A. Een gemeentelijk documenten-archief voor Batavia. (Een plan van den heer Mr. P. G. Blooys van Treslong, Prins Adj. landsarchivaris).

Het Vaderland. 14 Dec. Ochtendbl. C. Een vergeten koloniale romanschrijver (n.l. Maurits P. A. Daum), die de menschen en toestanden zoo goed beschreef en de ups en downs uit het Indische leven.)

BOEKENSCHOUW.

South American Handbook 1931. „The key to South America". Uitgegeven door de Trade and Travel Publications Ltd. Londen, onder toezicht van de Royal Mail Steam Packet Comp. en de Pacific Steam Navigation Comp., vertegenwoordigd door de firma Kuyper, Van Dam & Smeer, Postbus 662, Rotterdam. 800 blz., handig formaat in stevig linnen band. f 1.75 plus porto.

Gezien de algemeene bekendheid, die het jaarboek zich in de laatste jaren in de handelswereld en daarbuiten heeft verworven, meenen wij te mogen vaststellen, dat deze uitgave in een werkelijke behoefte voorziet. Niet alleen heeft het zijn weg gevonden naar de tallooze handelsfirma's, ondernemingen, banken enz. die op een of andere wijze met Zuid-Amerika in verbinding staan, of aldaar belangen hebben, doch tevens telt het onder zijn gebruikers tal van officieele lichamen en onderwijsinstellingen, hetgeen als een bewijs van de degelijkheid van het jaarboek mag worden beschouwd.

De zakenman zal in het jaarboek wederom alle mogelijke wetenswaardigheden vinden omtrent de landen van Latijnsch Amerika, de voortbrengselen, spoorwegen, banken, handel en den huidigen toestand van iedere nijverheid afzonderlijk in iedere republiek.

Bovendien zijn er in opgenomen bijzonderheden over de natuurlijke gesteldheid van ieder land, de voornaamste steden, nauwkeurige cijfers over in- en uitvoer, minerale hulpbronnen, landbouw- en boschproducten en spoorwegen, de muntstelsels en metrieke stelsels, nationale schuld, het transportwezen, w.o. de spoorwegverbindingen. Schetsen, afstandstabellen, statistieken e.d. in den tekst dragen tot de bruikbaarheid in niet geringe mate bij.

Het handboek bepaalt zich dus niet strikt tot het commercieele; het is tevens een betrouwbare gids voor den tourist, te wiens behoeve een lijst van hotels voor iedere stad van eenig belang is toegevoegd, alsmede bijzonderheden over de aanbevelenswaardige routes, belangwekkende feiten omtrent de bevolking en beschrijvingen van de voornaamste bezienswaardigheden.

Thans is in deze uitgave ook opgenomen een afzonderlijk hoofdstuk „Luchtverkeer", dat een overzicht geeft van alle luchtvaartmaatschappijen, die in Zuid-Amerika, Centraal-Amerika en Mexico hun arbeidsveld hebben en waarbij tevens bijzonderheden omtrent de luchtwegen zijn vermeld.

Bijzondere aandacht is besteed aan het hoofdstuk Suriname en Curaçao. Deze hoofdstukken zijn geheel opnieuw bewerkt en uitgebreid volgens de allerlaatste gegevens, hetgeen voor de Nederlandsche gebruikers van het jaarboek zeer zeker van belang zal zijn.

Wij lezen in het voorwoord dat de heer Fred. Oudschans Dentz het hoofdstuk Suriname (en Curaçao) geheel heeft omgewerkt. Aan Suriname zijn 7 blz. gewijd. Er is slechts een drukfout in, n.l. Albima voor Albina. Curaçao is opgenomen als liggende „on the way to South America". Wij verwijzen naar blz. 39, 324,571 (waar voor het eerst 2 Hollandsche boeken over West-Indië zijn opgenomen, waarvan een van de Vereeniging Oost en West) 589 en 623. Niemand verzuime om dit goedkoope, nuttige werk aan te schaffen.

Suriname

Verschenen is het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer over de Surinaamsche begrooting voor 1931. Een lijvig stuk, elf kolommen beslaande. De ambtenaren van de afdeeling West-Indië, die de Memorie van Antwoord moeten samenstellen, zullen daaraan een heele kluif hebben.

Het behoeft geen betoog dat het niet wel mogelijk is in de beperkte ruimte waarover wij beschikken, een overzicht van het Verslag te geven. Slechts op een paar punten kunnen wij de aandacht vestigen:

Vele leden spraken hun ernstige bezorgdheid uit over de opmerking der regeering, dat het financieel aspect der begrooting voor 1931 nog duisterder is dan te voren. Zij betreurden, dat in het afgeloopen jaar weer niets werd bereikt in het belang van de economische ontwikkeling van Suriname en dat in plaats van verbetering, in verschillende opzichten verdere achteruitgang moet worden vastgesteld.

De ongunstige financieele vooruitzichten hebben, blijkens de Mem. van Toel. de regeering opnieuw er toe geleid de grootst mogelijke soberheid te betrachten in het voorstellen van nieuwe maatregelen met geldelijke gevolgen van eenig belang. Deze leden konden zich met die politiek niet vereenigen, naar hun meening zal op die wijze de toestand van Suriname hoe langer hoe ongunstiger en op den duur onhoudbaar worden. Hierin kan slechts verandering komen, indien de regeering een geheel anderen koers in slaat en niet huiverig is groote sommen gelds in eens of binnen een beperkt aantal jaren te besteden aan de economische ontwikkeling van dit gewest.

Waar nu al geruimen tijd achtereen een belangrijk deel van de gewone uitgaven voor Suriname door den Nederlandschen belastingbetaler moet worden opgebracht en niettemin het welvaartspil van de bevolking laag blijft, terwijl de Ned. regeering niet bereid of niet in staat is Suriname uit zijn verval op te heffen en het Nederlandsche noch het Ned.-Indische particuliere kapitaal neiging toont deze taak van het gouvernement over te nemen, vroegen sommige leden zich af, of het voor beide partijen niet het beste zou zijn, wanneer Suriname niet langer één gebiedsdeel van het Nederlandsche rijk vormde. Misschien zou door tusschenkomst van den Volkenbond, kunnen worden gezocht naar een mogendheid of een combinatie van mogendheden, die de zorg voor Suriname op zich zou willen nemen, totdat dit gewest op eigen beenen kan staan. De bevolking behoort een kans te krijgen tot een beter levenspeil te geraken.

Een spotvogel vroeg ons of de nieuwe, groote kaart van Suriname daarbij niet als reclameplaat zou kunnen dienen, om de eene of andere mogendheid „lekker te maken"

Andere leden merkten hiertegenover op, dat Suriname nu eenmaal een deel van het Koninkrijk der Nederlanden is en dat dus op Nederland, en op geen ander land, de taak rust om voor dit gewest te zorgen en zich de offers te getroosten, die voor de ontwikkeling daarvan noodig zijn. Er is te minder reden om Suriname los te laten, omdat een deel der bevolking zich Nederlander gevoelt.

Wel waren ook deze leden in het algemeen van oordeel, dat meer geld beschikbaar moet worden gesteld voor verbetering van de economische positie van het gewest.

Verscheidene leden betreurden, dat door de regeering blijkbaar is afgezien van het ontwerpen van een systematisch werkplan, waarnaar de economische opbouw van Suriname kan worden nagestreefd.

Sommige leden drongen in dit verband aan op de instelling van een commissie, welke het vraagstuk alzijdig zou bezien.

Verscheidene leden stelden de vraag ,of het geheele bestuursapparaat van Suriname niet te breed is opgezet en of dit niet meer in overeenstemming moet worden gebracht met de economische draagkracht van dit gewest.

Opnieuw werd aangedrongen op den aanleg van wegen en van bevloeiingswerken.

Een ernstig nadeel voor Suriname achtten sommige leden gelegen in het feit dat vele uit Nederland gezonden ambtenaren slechts korten tijd, — in tegenstelling met wat ten aanzien van Nederlandsch-Indië regel is — in Suriname blijven en dit gewest meer als een doorgangshuis voor andere hoogere betrekkingen beschouwen. Gevraagd werd, of niet kan worden bevorderd, dat jonge, bekwame ambtenaren in Suriname te werk worden gesteld, die daar dan, evenals in Nederlandsch-Indië geschiedt, carrière kunnen maken, al zal uiteraard moeten worden getracht om in de eerste plaats de in Suriname aanwezige krachten op te leiden voor de in dat gewest te vervullen ambten. Evenmin is het in het belang van Suriname, wanneer een Gouverneur slechts enkele jaren aldaar in functie blijft.

Van verschillende zijden werd gevraagd, hoe de Regeering staat tegenover het plan-Pyttersen inzake het nemen van uitgebreide proeven tot het stichten van een mechanische cultuur, welk plan bij de behandeling van de Surinaamsche begrooting voor 1930 aan de orde is gesteld. Men wees op de artikelen in het dagblad „Het Vaderland" van 29 September, 8 en 15 October j.l., waarin genoemde deskundige zijn denkbeelden ter zake opnieuw heeft ontwikkeld. Verscheidene leden achtten deze denkbeelden de ernstige aandacht alleszins waard. Mede gelet op de moeilijkheid voor Suriname om in voldoende mate te beschikken over geschikte arbeidskrachten, schijnt dit gewest in bijzondere mate op toepassing van de moderne productiemiddelen aangewezen, waardoor het in staat zal kunnen zijn stapelproducten tegen concurreerende prijzen op de wereldmarkt te brengen.

Verscheidene leden spraken als hun meening uit, dat het wenschelijk zou zijn van overheidswege een zich over geheel Suriname uitstrekkend algemeen onderzoek te doen instellen naar de aanwezigheid van minerale schatten, voor zoover althans door deskundigen à priori aan een dergelijk onderzoek niet alle kans op vruchtbare uitkomsten wordt ontzegd.

Zulke deskundigen bestaan niet.

Sommige leden drongen aan op de instelling van een mijnbouwkundigen dienst.

Vele leden waren van oordeel, dat op maatregelen in het belang van de volksgezondheid niet mag worden bezuinigd.

***

„De West" van 21 November publiceert het telegram door de Koloniale Staten aan de Tweede Kamer gezonden inzake de waterleiding voor Paramaribo. Wij kunnen het uitvoerige telegram hier niet overnemen en constateeren alleen dat de Staten (met algemeene stemmen) verklaren, ook na kennisneming van het nader rapport Wegerman, ten volle de aangevoerde bezwaren tegen het waterleidingsplan-Wegerman te handhaven".

De Tweede Kamer zal goed doen het telegram niet eenvoudig ter zijde te leggen.

***

In hetzelfde blad lezen wij:

„De assistent aan het Organisch-Chemisch Laboratorium der Rijks Universiteit te Utrecht, Dr. H. J. Müller, is tijdelijk belast met de waarneming van de betrekking van landbouw-scheikundige aan het Landbouwproefstation te Paramaribo".

***

„De Surinamer" verneemt, dat spoedig de uitzending wordt verwacht van een gouvernements vee-arts.

Curaçao

In de Kamer!

Zoo ooit dan zal dit jaar wel ieder, die in Curaçao belangstelt, teleurgesteld zijn over de wijze, waarop bij „Koloniën" Curaçao behandeld is. De heeren IJzerman, Van Boetzelaer, Joekes, Van Kempen en Feber hielden algemeene beschouwingen. In de anti-revolutionnaire fractie schijnt niemand de taak, die de heer Bijleveld op zoo voortreffelijke wijze vervulde, te hebben durven overnemen.

Buitengewoon teleurstellend was de rede van den heer IJzerman. Deze afgevaardigde beschikt altijd over goede inlichtingen, maar ditmaal liet hij deze ontaarden in een reeks grappen zonder veel geest.

Ieder was het erover eens, dat de uitlatingen van den gouverneur over zijn vreemdelingenpolitiek weinig bewonderenswaardig waren; de een zei het alleen wat krasser dan de ander.

De begrootingspolitiek met een alleen formeel sluitende Curaçaosche begrooting en bovendien groote posten op „Koloniën" en „Defensie" leidde tot kritiek. De heer Van Boetzelaer wees op het zonderling geval met de „onvoorziene uitgaven" in 1929, en merkte geestig op, dat bijvoorbeeld toch wel het 50-jarig jubileum van de Koningin-Moeder eenigen tijd te voren voorzien had kunnen worden. In verband met de begrootingspolitiek werd ook gevraagd naar de herziening van het regeeringsreglement. De heer Joekes hoopte ervan, een behandeling der Curaçaosche begrooting in Nederland op de wijze van de Indische. De minister deed geenerlei toezegging, en de Kamer kreeg niet meer te hooren, dan dat de lijdensgeschiedenis nog eenigen tijd zal voortduren; immers: het wachten is op een nader advies van den gouverneur van Suriname en dan.... zullen de stukken in gereedheid worden gebracht voor de laatste behandeling in Suriname en Curaçao zelf. Dan komt natuurlijk nog de laatste behandeling op het departement, in den raad van State, Tweede Kamer en Eerste Kamer.

De regeling van het zoogenaamde West-Indische detacheeringsbesluit, waarop wij wellicht later nog eens terugkomen, was met vreugde begroet door mr. Joekes, die er een middel in zag, om Curaçao van goede Nederlandsche krachten te voorzien. Hij hoopt, dat de regeling zou kunnen worden uitgebreid tot gemeentepersoneel. Deze zaak is niet zoo eenvoudig. In Curaçao heeft men de regeling niet met zooveel vreugde begroet; men ziet erin een onderscheiding te meer tusschen inheemsche en uitgezonden ambtenaren ten gunste van de laatste.

Wel heel naïef en weinig op de hoogte was in dit opzicht de heer Feber, die, steeds sprekende van de Koloniale *Staten*, meende het verzoek van den gouverneur aan den Kolonialen raad om inzage van te houden redevoeringen te kunnen gelijkstellen met de schriftelijke gedachtenwisseling, aan de openbare beraadslaging voorafgaande, in ieder parlement.

De heer Van Kempen had den indruk, dat het optreden van den tegenwoordigen gouverneur over het algemeen vertrouwen wekt.

Tenslotte heeft de heer Lingbeek over de overtochtskosten en het pensioen van den vorigen gouverneur gesproken. De minister antwoordde, dat de wet was nageleefd. Daaraan wordt niet getwijfeld. Maar als de terugroeping eerder had plaatsgevonden ,zou dan niet het gelaakte gevolg voorkomen zijn?

Nog eens het geval Weitjens.

Met vrij groote stelligheid kunnen wij thans meedeelen, dat de bezwaren van Mr. Weitjens inderdaad die zijn, welke wij in onze nummers 34 en 40 meegedeeld hebben. Dat tegen zijn eigen tijdelijke benoeming, of, wil men, belasting met de waarneming van zijn ambt staat natuurlijk buiten zijn plaatsing op de Bovenwindsche eilanden.

Het schijnt, dat wat de benoeming van mr. Weitjens betreft, het bestuur van Curaçao en „Koloniën" niet zijn kunnen overtuigd worden van ongelijk. Onzerzijds hebben wij niets toe te voegen aan hetgeen wij hierover schreven in ons nummer 40.

Ofschoon het reglement op de rechterlijke organisatie eischt beëediging van alle rechterlijke ambtenaren door den gouverneur of door een door dezen aan te wijzen ambtenaar, waren op de Bovenwindsche eilanden noch de dienstdoende ambtenaren van het Openbaar ministerie noch de nieuw aangekomen griffier beëedigd. Mr. Weitjens heeft tevergeefs getracht, voorziening in dezen toestand te krijgen. Het gelukte eerst, toen de commissie-Desertine gekomen was. Telegrafisch is toen de heer Schotborgh gemachtigd, om den gezaghebber als ambtenaar O. M. te beëdigen. Later zijn ook de andere rechterlijke ambtenaren beëedigd, en, naar ons ter oore kwam, zou nu ook op Aruba en Bonaire de zaak gezond zijn.

Geschiedkundige Sprokkelingen.

Uit het „Handelsblad" van 1830.

13 December 1830. — De door den Koning van Denemarken genomen maatregelen tot emancipatie der Negers op de Deensch-West-Indische eilanden worden reeds ten uitvoer gelegd. De huwelijken tusschen Europeanen en kleurlingen zijn veroorloofd, en door de beide volksklassen worden met gelijke rechten, handel en ambachten uitgeoefend. De beste handwerkslieden zijn kleurlingen, en velen hunner dienen op kantoren en bekleeden zelfs staatsposten.

(A. H.)

Uit den Verren Vreemde

Zuid-Afrikaansche aangelegenheden.

Generaal Hertzog, de premier van Z. Afrika, beschouwde de Rijksconferentie te Londen als zóó volslagen mislukt, of onbevredigd afgeloopen, dat hij zelfs al had willen vertrekken voordat de sluitings-zitting gehouden was. Men wist 't zoo te regelen, dat hij dit voornemen niet tot uitvoer bracht, maar de inkt van zijn handteekening was ternauwernood opgedroogd toen hij reeds op weg naar de haven was.

Ook alle organen der pers in Z. Afrika constateerden, dat er niets bereikt was. Maar in de sedert verloopen maand hebben ons toch berichten bereikt, die er op wijzen, dat er zich wel 't een en ander aan het zetten is, dat met de Londensche conferentie in verband staat, en dat voor de toekomst politiek van Z. Afrika geenszins zonder beteekenis is. Hierin vinden wij aanleiding nu nog iets toe te voegen aan hetgeen wij hier verder over de Rijksconferentie hebben geschreven.

Tot het weinige, dat wel bereikt is, behoort de regeling, dat de gouverneur-generaal, die in elk der dominions de vertegenwoordiger van de kroon is, en die als zoodanig door den koning benoemd wordt, voortaan niet meer zal worden aangewezen door de Engelsche regeering, maar door de ministers van het betrokken dominion. Toen deze kwestie te Londen aan de orde kwam, was reeds bekend, dat de aandrang ten deze uitging van den Australischen statenbond. Daar liep het mandaat van Lord Stonehaven ten einde. Er waren stemmen opgegaan om ditmaal Sir Isaac Isaacs, een Australiër, tot de hooge waardigheid te roepen. Deze heeft een lange rechterlijke loopbaan achter den rug en is zeer populair. De door Australië gewenschte landvoogd is echter reeds 75 jaren, zeker een hoogen leeftijd om een mandaat te aanvaarden, dat, volgens het gebruik, voor 5 jaren wordt toegedacht.

Toen de beslissing door de rijksconferentie genomen was, kon Australië dus dadelijk met een candidaat komen. De premier van dit dominion, Scullin, kon de geheele zaak vóór zijn vertrek uit Londen in orde brengen. Australië verheugt zich in de benoeming van Sir Isaac tot koningsvertegenwoordiger. Lord Stonehaven is reeds te Londen teruggekeerd.

Met deze verandering is een stap verder gedaan in de richting der volslagen onafhankelijkheid van de dominions. Thans staat buiten kijf, dat de G. G. in geen enkel opzicht de vertegenwoordiger is van de Engelsche regeering, hij is de plaatsvervanger van den koning.

Nu liep ook voor den G. G. van Z. Afrika de ambtstermijn juist ten einde. Graaf van Athlone zou begin December uit de Unie vertrekken. Had Z. Afrika een eigen candidaat beschikbaar gehad, deze zou kans gehad hebben benoemd te worden. De afgetreden G. G. en zijn gemalin, prinses Alice, hebben zich zeer populair gemaakt in Z. A. Bij hun vertrek is een reeks feesten gehouden, het „God save the King" was, schreef een

correspondent, gedurende een paar weken niet van de lucht. Als opvolger was toen reeds bestemd de earl of Claredon, en generaal Hertzog kon, tot zijn vreugde, naar Kaapstad seinen, dat deze eerste plaatsvervanger van den koning, overeenkomstig de nieuwe opvatting, de harten der Z. Afrikaners zeker even goed zou weten te veroveren als de earl van Athlone dit gedaan heeft.

Daar tusschen het vertrek en de aankomst van deze twee omwisselende landvoogden ongeveer 1½ maand gelegen is, zal de hoofdrechter Jacob de Villiers het G. G.-schap waarnemen. Dus toch een Afrikaander, voor 't eerst, als konings directen vertegenwoordiger, al is 't maar waarnemend voor een 2-tal maanden.

Deze pleisters op de wond verhelpen niet dat in Z. Afrika menigeen naijverig is op Australië, dat in deze minstens een ronde voor is.

't Is niet onwaarschijnlijk, dat de wijze, waarop de vertrokken G. G. en zijn gemalin de verhouding tusschen het Hollandsche en het Britsche element ten gunste beïnvloed hebben, ook als een factor mag gelden in de verbetering, die gekomen is in de algemeene politieke atmosfeer.

In Z.-Afrika staan, zooals bekend, twee groote groepen tegenover elkander. Die der Natten (Nationalisten) en die der Sappen (Z. A. Partij). De eersten voeren den boventoon, met generaal Hertzog als leider, de Sappen hebben generaal Smits als hoofdman. Nu is 't een verrassing voor velen, dat Hertzog in den laatsten tijd neiging tot toenadering tot de Sappen toont, hetgeen een verzoening der tegenstellingen in 't vooruitzicht zou stellen. De premier stelt zich, volgens deze mededeelingen, op het standpunt, dat Z. A. nu vrijwel alles heeft bereikt wat 't verlangen kan om in eigen huis te regeeren, en dat er daarom geen reden meer bestaat om tegen samenwerking met de Sappen in te gaan, door te vergaanden invloed en inmenging van het Britsche element — waarmede de Sappen altijd op goeden voet zijn blijven staan — te vreezen. 't Is waar, de uiterste linker vleugel van de Natten wil uittreden uit het gemeenebest van Britsche naties, maar Hertzog ziet hierin geen voordeel. Generaal Smits zou de zoo toegestoken hand gaarne grijpen. Wordt dit bevestigd, dan heeft de Rijksconferentie voor Z. Afrika toch wel vruchten afgeworpen.

Een gevolg van geheel anderen aard is, dat de Engelsche minister van de dominions zich nu afvraagt wat valt er voor mijn departement nog in de overzeesche gebieden te doen. Er zijn hier en daar belangen, die bij de een of andere conventie aan Engeland zijn toevertrouwd. Hiertoe behoort de regeling van en het toezicht op de naturellen-politiek in Bechuanaland, Swaziland en Z. Rhodesia. Deze aangelegenheid was tot nu toe begrepen in de taak van den G. G. Maar zij is dit voortaan niet meer. Door de Engelsche regeering is zij nu toevertrouwd aan Sir Herbert Stanley, gouverneur van Ceylon. Deze behoeft er niet dadelijk voor naar Z. Afrika te gaan, maar kan van Ceylon uit het overleg met Kaapstad plegen. De Engelsche regeering heeft zoodoende aangegeven, dat zij in Z. Afrika wil blijven meespreken. Zij is hierbij ten volle in haar recht. Maar Hertzog heeft al uitgesproken, dat in den nu geschapen toestand een aanwijzing ligt, dat de naturellen-protectoraten ook onder bestuur van de regeering der Afrikaansche Unie moeten komen.

Er is dus nog, dus weer een strijdpunt. Al wrijvende hoopt Z. Afrika ten slotte alle wrijfvlakken glad te kunnen strijken.

Ingezonden

Zendingsbureau Oegstgeest.

Aan onze Vrienden!

Aan vrienden kan men vragen, wat men aan anderen niet vragen kan, want vrienden begrijpen onze moeilijkheden en zij weten, dat wij alleen door harde noodzakelijkheid gedwongen, dingen doen, die anderen niet prettig vinden.

Wij begrijpen ten volle, dat wij vele buitenstaanden aanstoot of zelfs ergernis geven. Zij meenen, dat het na de Zendingsweek toch afgeloopen moet zijn met vragen en collecteeren.

Maar aan U, onze vrienden, meenen wij te kunnen duidelijk maken, dat het niet afgeloopen mag zijn, zoolang het geraamde bedrag nog niet is bijeengebracht.

Welnu, dat is helaas het geval. Hoe dankbaar wij aan God en menschen zijn voor de geestelijke kracht, welke er in de Zendingsweek betoond is, hoe verheugd wij zijn over de mooie som, die er aan geld is bijeengebracht, toch mogen wij niet nalaten te zeggen: in alle behoeften is nog niet voorzien.

Wij kunnen niet anders dan nogmaals vragen.

Gij, die onze vrienden zijn, weet wel, dat wij het niet voor onszelf doen, maar voor den arbeid ginds in Indië. Gij moet onze Zendelingen-met-verlof maar eens vragen, hoe het er ginds voor staat en hoeveel er nog moet en kan gedaan worden. Zij komen bij ons herhaaldelijk met verzoeken, die uit den natuurlijken groei van den arbeid voortvloeien.

Maar wij hebben nog niet voorzien in wat er voor dit jaar noodig is. Immers zal er volgens hetgeen geraamd is voor 1930 in December en van 1—15 Januari 1931 moeten binnenkomen ruim ƒ 200.000.—. En dus zullen wij de niet steeds even prettige, maar noodige taak vervullen, dàt stukje werk, dat God van ons vraagt, n.l. om het onzen Vrienden en allen, die het verder willen hooren, te zeggen:

Er is nog meer noodig, spant U nog één keer tot het uiterste in! Doe het zelf, wek anderen er toe op, opdat onder Gods zegen straks aan het einde van het jaar er een goede verwachting is, dat wij kunnen zeggen: de Zending is er ook dit jaar gekomen.

Met belangstelling wachten wij Uw, voor onzen arbeid van groote beteekenis zijnde antwoord.

Voor de Samenwerkende Zendingscorporaties:
Ds. JOH. RAUWS,
Ds. B. J. C. RIJNDERS,
Dr. K. J. BROUWER,
Ds. D. CROMMELIN,
Zendingsdirectoren.

Postrekening No. 6074.

P.S. Vermelding van Uw ev. geldzending als „extra-bijdrage'' bespaart ons veel werk.

Houders van busjes, kerkjes, soendaneesjes, negertjes, enz. worden dringend verzocht de aanwezige gelden spoedig in te zenden met aanwijzing van herkomst (bijv. busje, kerkje, enz.).

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's-Gravenhage.

Contributie-betaling.

Leden en begunstigers worden beleefd attent gemaakt op de gelegenheid hun contributie over 1931 alsnog per postgiro onder no. 135120 te kunnen voldoen aan den secretaris-penningmeester van de afdeeling 's Gravenhage van de Ver. „Oost en West'', Jacob Hopstraat 12. Ook bestaat gelegenheid de contributie aldaar contant te storten.

Nà 15 Januari a.s. zal per post over de contributie worden beschikt, verhoogd met 15 cent voor inningskosten.

De Secretaris-penningmeester,
J. C. BAUDOIN.

Kort overzicht van de voordracht met lichtbeelden door Prof. Dr. J. G. Sleeswijk voor de Haagsche Afdeeling van „Oost en West'', gehouden om 8 uur 's avonds op 19 December 1930 in de groote zaal van „De Twee Steden''.

—:o:—

De Voorzitter, de Heer F. van Peski, leidde den spreker met een vriendelijk welkomstwoord bij de toehoorders in en zei het op hoogen prijs te stellen, dat Prof. Sleeswijk aan het verzoek om een spreekbeurt voor de Afdeeling te vervullen, gevolg heeft willen geven. Hij memoreerde in het kort, dat deze voordracht de laatste van dit jaar is dat reeds eenige plannen gemaakt zijn voor het jaar 1931, doch dat hij deze nog niet wilde mededeelen, daar de leden anders het Koloniaal Weekblad niet meer zouden raadplegen, terwijl de lezing daarvan toch alleszins de moeite waard is. Namens het Bestuur wenschte de Voorzitter verder alle aanwezigen een pleizierig Kerstfeest toe, een zalig uiteinde en een gelukkig 1931, welke woorden een warm applaus uitlokten.

Daarna betrad Prof. Sleeswijk het podium en wees er op, dat velen over het algemeen zeer weinig van onze Koloniën in de West afweten; hij achtte het daarom tot zijn plicht wat meer kennis daaromtrent te verspreiden tot meerdere waardeering dezer Koloniën. Spreker gaf eenige treffende staaltjes, waaruit bleek, dat Amerikanen meermalen Nederland bij België of wel bij Duitschland indeelen, terwijl omtrent de aardrijkskunde van onze Koloniën nog zulke averechtsche begrippen bestaan, dat jongelieden, die M. O. hebben genoten, den Venezolaan Urbina, die een onzer West-Indische ge-

Nagekomen Berichten.

Ramp Merapi.

Ten einde bij te dragen tot leniging van den nood der bevolking in Midden-Java, als gevolg van de uitbarsting van de Merapi, hebben de Dagel. Besturen uit de Hoofdbesturen van Oost en West en Algemeen Nederl. Verbond zich in Comité vereenigd, met het doel om te trachten de rampzalige gevolgen van dit onheil, althans geldelijk eenigermate te verzachten.

Daartoe doet het Comité bij dezen een beroep op de mildheid van allen wien dit blad onder de oogen komt, onder aanteekening dat de giften kunnen worden afgedragen aan het Algemeen Secretariaat der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, terwijl het girono. der Vereeniging is 14574, als wel aan het Kantoor van het Algem. Nederl. Verbond, Laan 34, Den Haag, girono. 38825. De giften, welke, naar verwacht wordt, mildelijk zullen binnenvloeien, worden t.z.t. verantwoord in het K. W.

De Dagel. Besturen van O. en W. en Alg. Ned. Verbond.

biedsdeelen in opspraak heeft gebracht, voor een schoonheidskoningin houden.

Aan de hand van een kaart behandelde spreker den geografischen toestand van Suriname en met een reeks lichtbeelden, welke grootendeels naar eigen fotografische opnamen vervaardigd zijn begon Prof. Sleeswijk zijn praatjes bij de plaatjes, zooals hij dit gemakshalve noemde.

Paramaribo kwam aan de beurt met het leven in de stad, voorts de verschilende typen der bevolking, in het bizonder de Creolen en Britsch-Indiërs. De proefboringen voor de waterleiding kwamen op het doek; we maakten een wandeling door het oerwoud mee en een tocht per trein, daarna, per „korjaal" met boschnegers op de Suriname-rivier, waarbij spreker ons over de boschnegers vertelde. Vervolgens kregen we wat te hooren over de Nederlandsche boeren, over den landbouw en de bauxiet-winning; over een tocht naar Albina aan de Marowyne met het gezicht op het Fransche bagno, waar hij met een Indianen-nederzetting in aanraking kwam en over een reis met den Gouverneur naar het district Coronie. Daarna vertelde spreker het een en ander over de gezondheidsverhoudingen der bevolking en in het bizonder over de leprabestrijding.

Toen trad een kleine pauze in en vervolgde spreker daarna zijn causerie over Curaçao. Eerst wederom bij de kaart van dat eiland een uiteenzetting van de ligging, daarna kijkjes in de stad, waar het drama van den overval van het vorig jaar zich heeft afgespeeld; de moeilijkheden met de watervoorziening en de eigenaardigheden der bevolking met hun eigen taal: het „Papiamentsch".

We kregen een indruk van het bedrijf der Bataafsche Petroleum-Maatschappij, gelegen op schiereilanden in de mooie binnenhaven van Curaçao „Het Schottegat". Dit bedrijf heeft de haven van Willemstad tot welvaart en tot een der grootste van de wereld gebracht. Ook vertelde spreker over de andere bedrijven, n.l. de phosphaatwinning en de struisvogelfokkerij, waarover lichtbeelden werden vertoond.

We kregen voorts nog eenige plaatjes te zien van de landschappen op Curaçao met den cacteeëngroei, waaruit blijkt dat de bodem van Curaçao arm is, doch is dit een kwestie van irrigatie. Curaçao is geen woestijn, want waar water is, daar is plantengroei.

Aruba, met zijn Engelsch-Amerikaansche olie-industrie kwam ook nog even aan de beurt en besloot spreker zijn rede met een opwekking om de West niet te vergeten.

Prof. Sleeswijk had een dankbaar gehoor en oogstte veel applaus waarna de Voorzitter hem, ook namens alle toehoorders, hartelijk dankte voor zijn boeiende en onderhoudende voordracht.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Den Haag, 19 December 1930.

Afdeeling Apeldoorn.

Zooals bekend, hadden we hier op Maandag 15 December het optreden van *R. M. Jodjana*. Na het verslag van de afd. Amersfoort is 't niet noodig hierover uit te wijden. Gemeld kan worden, dat er een goede 500 menschen waren (ondanks dat er op denzelfden avond ook operaconcert was).

Men was ten zeerste ingenomen met wat de heer Jodjana bood — blijkende uit het herhaalde warme applaus — en het verslag in de Nieuwe Apeldoornsche Courant—. Een sympathiek idée is het van het bestuur der Reisvereeniging, dat de leiding had, het kleine batig slot (*f* 16,83) in de kas van de pas opgerichte afdeeling van S. I. M. A. V. I. te storten, waar onzerzijds natuurlijk geen bezwaar bestaat.

Dinsdag, 16 Dec. hadden we een avond met de Natuur Historische Vereeniging in „La Bordelaise". De leiding berustte bij den voorzitter dezer vereeniging, den heer K. Berendsen.

Na de opening begon de heer Baars zijn onderwerp „Bergenweelde" met een algemeen geologisch overzicht, om daarna over te gaan tot een meer gedetailleerde bespreking der vulkanische verschijnselen in de archipel.

De bijzonderheden van verschillende gebergten — vulkaangroepen en vulkanen, kwamen bij de serie prachtige lantaarnplaten.

Aan 't slot, toen we keken naar de geweldige rookpluim van de Smeroe, citeerde spreker de verzuchting van mr. C. Wormser, toen hij van de Slamat over Java zijn blik liet weiden. (Zie Bergenweelde van Mr. C. Wormser.)

Met een warm woord van dank sloot de heer Berendsen de vergadering waarna spreker nog even 't woord verkreeg en aan 't slot een allerlaatste slot maakte met „Selamat tahoen baroe".

Contributie 1931.

De secretaris-penningmeester zal gaarne de contributies op zijn gironummer *93038* overgeschreven zien. Na 20 Januari volgt inning per van Dijk & Zoon.

Voor het Bestuur, de Secr.
J. C. BAARS.

Afdeeling Breda.

De afdeeling Breda der Vereeniging Oost en West heeft met 't samenstellen van haar winterprogramma niet veel geluk. De heeren, die zij verzocht een spreekbeurt te willen vervullen, waren allen vóór Januari verhinderd. Ook de heer Tillema kan pas in 1931 zijn beroemde Borneo-film vertoonen. Den leden der afdeeling wordt beleefd verzocht eenig geduld te willen oefenen; het bestuur blijft diligent.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West".

In het belang der administratie en ter vermijding van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Den leden onzer Vereeniging wordt bekend gemaakt dat bij het Algemeen Secretariaat, Korte Voorhout 6, Den Haag, gratis toegangskaarten te bekomen zijn — tot een beperkt aantal — van de lezingen welke in dezen winter georganiseerd zijn door den *Groep Nederland van belangstellenden en de Haagsche Academie van Internationaal Recht* (afdeeling Den Haag). Deze lezingen hebben alle tot onderwerp de ordening der internationale verhoudingen (verleden ,heden, toekomst). Verschillende deelen der wereld zullen worden beschouwd in verband met deze ordening.

De volgende lezingen zullen gehouden worden in het Vredespaleis om 8 uur 's avonds:

8 Januari 1931 — Ir. A. Baars over Rusland.
15 Januari 1931 — Prof. J. J. L. Duyvendak over Oost-Azië.
5 Februari 1931 — Dr. N. Japikse over het Britsche Wereldrijk.

Alliance Française Amsterdam.
Fransche week, 31 Januari—6 Febr. 1931.

Het bericht in het Koloniaal Weekblad van 11 dezer, pag. 599, wordt als volgt aangevuld:

Voor de te houden „Week" heeft zich een uitgebreid Comité van aanbeveling gevormd met de H.H. W. de Vlugt, Burgemeester van Amsterdam, als Eere-Voorzitter; Ed. Polak, Wethouder van Onderwijs en Kunstzaken, als Voorzitter; en Mr. Jan den Tex, als Secretaris.

De opening geschiedt op 31 Januari in het Koloniaal Instituut door den heer Albert Kammerer, Gezant van Frankrijk. De lezingen hebben beurtelings plaats in het Koloniaal Instituut en in het Hôtel de l'Europe en worden gehouden door vertegenwoordigers uit Fransche regeerings- en wetenschappelijke kringen. Zoo zal als reeds aangekondigd, de heer *Albert Lebrun*, Vice-President van den Senaat en oud-Minister van Koloniën, op Woensdag 4 Februari, te 8.30 uur, een voordracht houden in het Koloniaal Instituut over:: *„Les colonies françaises à la veille de l'exposition internationale coloniale à Paris."*

Toegangskaarten (onpersoonlijk) voor de geheele week, kunnen tot 25 Januari e.k. aangevraagd worden aan den Secretaris der Alliance Française te Amsterdam, den heer *Mr. Jan den Tex, Singel 298a, Amsterdam C, telefoon 32098; postgiro 55839.*

De prijs bedraagt f 5.—; voor leden van een der Comité's van de Alliance Française in Nederland en van Nederland—Frankrijk, studenten aan een der Nederlandsche Hoogeschoolen, leeraren en onderwijzers f 2.50. Na ontvangst van het bedrag per giro, vermeerderd met 6 cent portokosten, worden de aangevraagde kaarten toegestuurd. Afhalen van de kaarten kan geschieden op Maandag, Woensdag en Vrijdag van 9.30 tot één uur.

Studenten aan één der Universiteiten kunnen bij tijdige aanvraag (vóór 15 Januari) gratis logies bekomen bij leden der Alliance Française. Opgaven voor hoeveel en welke nachten logies wordt gewenscht.

HET COMITE.

N. B. Voor de lezing van den heer A. Lebrun, kunnen de leden der Vereeniging Oost en West, vrijen toegang bekomen en daartoe een kaart aanvragen bij den heer Mr. Jan den Tex. (Onze leden in Amsterdam worden afzonderlijk uitgenoodigd. — Zie K. W. 11,-12,-'30, pag. 599.)

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer H. R. Nije; en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Secretaris der aldaar gevestigde Afdeeling.

VAN DE REDACTIE.

Redactie-Bijeenkomst.

Wij herinneren er onze medewerkers aan, dat de eerstvolgende redactie-bijeenkomst is vastgesteld op Maandag 5 Januari a.s. 's namiddags 4 uur in het gebouw van „Oost en West", Korte Voorhout 6, Den Haag.

Elfde Koloniale Vacantiecursus voor Geografen.

Het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen deelt mede, dat op 29, 30 en 31 December e.k. in de groote gehoorzaal van het Koloniaal Instituut te Amsterdam de elfde Koloniale Vacantiecursus voor Geografen zal worden gehouden.

Op het programma staat:

Maandag 29 December: Prof. dr. F. A. Vening Meinesz, hoogleeraar te Utrecht: De zeebodem van Ned.-Indië.

Dinsdag 30 December: Prof. dr. J. H. Boeke, hoogleeraar te Leiden: vergelijking van Ned.-Indië met Britsch-Indië op economisch gebied, en 's middags vertooning van de Palembang- en Mahakamfilms, met toelichting door den heer J. C. Lamster. Na afloop Museumbezoek.

Woensdag 31 December: de heer K. van der Veer, leeraar aan de Middelbare Landbouwschool te Buitenzorg, te Oegstgeest, over: De Inlandsche cultures op Java.

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West" onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indiën en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad" en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6. Den Haag).

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

J. A. Fienig, ambt. voor de textielnijverheid 3e kl. Lonneker 3C 54; H. H. Dingemans, administratief ambt. bij het B. B., Kagerstraat 4, Leiden; C. Gärtner, tijdelijk houtvester bij den dienst van het Boschwezen, Molln (Opper Oostenrijk); mr. dr. W. F. Wertheim, rechterlijk ambt., Noordsingel 109, Rotterdam; A. Krijgsman, contractswerkman-koperslager bij het Marine-etablissement, Klosstraat 15, Rotterdam; L. van der Wal, contractswerkman voor het vak van scheepsbouw, Tuinstr. 34, Den Helder.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mr. O. R. E. Brunner, tijd. wd. inspecteur van Financiën, Berkenlaan 4, Bergen (N.-H.); A. C. Koorenhof, inspecteur bij den Landbouwvoorlich-

tingsdienst, Zoeterwoudschesingel 43B, Leiden; mr. Th. J. B. Steensma, adj. inspecteur van Financiën, Keizersgracht 145, Amsterdam; A. A. Aalders, controleur 1e kl. bij het B. B., Stationsweg 147, Amsterdam; J. W. Mulder, secretaris der Weeskamer te Soerabaja, per adres Ned. Ind. Escompto Mij., Den Haag; R. W. Bax, 1e commies bij den Kantoordienst van het B. B., Reinkenstr. 70, Den Haag; P. van Vlaardingen, controleur 1e kl. bij den P. T. T., van Aerssenstraat 182, Den Haag.

A. L. Grendel, adj.-inspecteur van Fin, p.a. Ned. Handel Mij., Amsterdam; mej. Th. J. Ongkiehong, contr. 2e kl. P.T.T., p.a. Ned.-Ind. Escompto Mij., Den Haag; F. Mabelis, leeraar aan de Pr. Hendrikschool, Batavia, Riouwstraat 75, Den Haag; P. W. Palte, ass.-resident bij den Alg. Bestuursdienst, v. d. Spiegelstraat 14, Den Haag; C. W. Tober, contr. 1e kl. bij de P.T.T., v. Weede van Dijkveldtstraat 37, Den Haag; mej. P. H. E. Pijma, klerke P.T.T., Adelheidstr. 7, Den Haag- A. Ch. van Lochem, gedipl. gezaghebber bij het B.B., Landstraat 134, Aalten; L. A. Vellenga, 1e luit. der inf., Wildenburgerweg 84, Wassenaar; A. L. F. Chatrer, onderluit. der inf., N. Hoogdijk 26, Breda; W. A. Braspot, maj. der inf., Verhulststraat 67, Den Haag; dr. S. Dragten, off. van gez. 2e kl., Tullinghstr. 4, Den Haag; G. J. Bekker, kapt. der inf., Steenhouwersweg 12, Winterswijk; D. W. Wijsting, onderluit. der inf., Haarlemmerstraat 78, Amsterdam.

Met Pensioen.

P. Cool, dir. off. van gez., 1e kl. Pauwenlaan 75, Den Haag; C. Marcus, maj. der inf., Staringlaan 4, Hilversum; J. A. J. Neyzen, onderluit. der inf., Tischbeinstraat, Maastricht; F. F. Rell, onderluit. apoth.-ass., Malthilderstraat 3, Munchen; I. Troostwijk, luit-kol. der inf., Koninginneweg 148, Amsterdam; A. Gleysteen, kol. der inf., Ned. Handel Mij., Den Haag; G. L. de Groot, h.opz. v. d. Waterstaat en 's lands B.O.W., Regentesselaan 175, na 10 Jan. a.s. de Mient 213, Den Haag; mevr. E. C. Bendien, commies bij het hoofdbestuur van de P.T.T., 2e Schuytstraat 141, Den Haag.

Adresveranderingen van Burgerlijke Ambtenaren, Officieren en Onder-Luitenants.

R. T. Jüttner, onderluit. magazijnmeester Intendance, Dr. P. Cuiperslaan 14, Heemstede; Ch. Tjeenk Willink, kapt. der art., Zwolschew. 68, Deventer; N. J. M. A. Huijsmans, 1e.-luit. der inf., 49 Rue des Palaise, Hotel des Palais, Brussel; L. H. C. P. D. Enhles, luit.-kol. der inf., p.a. Reisbureau Lindeman, Groenmarkt Den Haag; H. C. Schultz, stationscomm. 2e kl. bij de S.S. en Tr., van Galenstraat 32, Den Haag; mej. E. Stook, commies bij de S.S. en Tr., Beeklaan 329A, Den Haag; mej. B. E. A. Dumas, comm. redacteur, bij Id., Jul. v. Stolberglaan 63, Den Haag; F. A. Kesler, contr. van de Geldadministratie bij de S.S. en Tr., Obrechtstraat 241, Den Haag; G. S. Schimmelpenning, onderw. 1e kl., bij het O.W.L.O., Burg. Meinezlaan 4B, Rotterdam; R. A. M. Tomasowa, klerk met den titel van adj.-comm., bij den P. T. T.-dienst, Ieplaan 6, Den Haag; mr. W. J. Plate, vice-president van den Raad v. Justitie, Banstraat 27, Den Haag; J. W. Bloen, opperhoutvester bij het Boschwezen, Jul. v. Stolberglaan 46, Den Haag; E. Emor, opzichter 1e kl. bij den Waterstaat en B. O. W., van Kinsbergenstraat 43, Den Haag; A. Verheul, wnd. ambt. v. d. Mededeel. bij de afd. Bestuurszaken der Buitengew. v. d. dept., Emmastraat 33, Noordwijk aan Zee, C. van Santen, ond. 1e kl. bij het O. W. L. O., Mathenesserdijk 28B, Rotterdam, na 2 Januari '31, Hyacinthweg 16, Den Haag; C. A. A. Th. van Olden, landmeter, 2e kl. bij het kadaster, Blois van Treslongstraat 37, Den Haag; H. J. Bosschart, adj.-commies bij de S.S. en Tr., Prinses Mariestraat 5, Den Haag; J. Kopelle, ambt. 3e kl., bij den Dienst der I. U. en Acc., Singel 164-I, Amsterdam (C.).

Mutatiestaat van 17 tot 24 December '30

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
Francis Twiss, Wageningen, Marktstraat 21. (rekent tot de afd. Arnhem).	Eigen aanmelding.
Mejuffrouw Ch. v. d. Plass, p.a. Alg. Secr. Koloniaal Instituut, Mauritskade 62, Amsterdam.	Secretaris Afd. Amsterdam.
N. Boon, Directeur Handelsver. „Onderling Belang", Haarlem, Mauritsstraat 1.	den heer H. Adelink te Haarlem.
J. van der Weijden, Generaal-Majoor b.d., Lid v. d. Volksraad in N.-I., Haarlem, Wagenweg 26.².	den heer H. P. Deinum te Haarlem.
J. J. de Wilde, Indoloog, Deventer, Tabaksdwarsstraat 31. (tijdelijk vacantieadres, rekent tot de afd. Haarlem.)	den heer W. F. Coté te Haarlem.
H. W. Weinhausen, Deventer, Raamstraat 2. F. van de Wal, Deventer, 1e Pauwenlandstr. 3. Mevr. C. Brandt Corstius—Dwars, Huize „Groenendaal" te Diepenveen.	den heer Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., te Deventer.
H. Craandijk, Oud-Resident, Den Haag, ten Hovestraat 17.	den heer F. H. W. J. R. Logeman te Den Haag.
U. v. Eerde, Oud-Inspecteur Directe Belastingen, Den Haag, Frederik Hendriklaan 46.	Mejuffrouw Dr. W. J. van Eerde te Den Haag.
Mr. J. H. de Mol van Otterloo, Den Haag, Jan van Nassaustraat 30.	den Secretaris Afd. Den Haag.
Nederlandsch—Indonesisch Verbond, Den Haag, Fahrenheitstraat 514.	Eigen aanmelding.
Mejuffrouw M. Temminck, Den Haag, Flatgebouw Zorgvliet No. 21.	Eigen aanmelding.
W. Rogalli, Paramaribo, Keizerstraat B.R. 55.	den heer H. R. Nije te Paramaribo.
Rectificatie: C. J. Baron van Dedem van Driesberg Nijmegen, Staringstraat 15.	

Nieuwe begunstigers:	Voorgesteld door:
Mevrouw Wed. M. de Best—Tesink, Nijmegen, Wilhelminasingel 34.	Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten te Nijmegen.
J. de Haas, Nijmegen, St. Annaweg 418.	Eigen aanmelding.

Afschrijvingen:

J. Wolff, Heemstede, Pieter de Hooghstraat 22.
Mevr. Fockema—Melster, Apeldoorn, Zwolscheweg 12.
N. Hendrikse, Agent Handel Mij. van Nie te Tandjong Balei (S.O.K.).

R. I. P.

Mejuffrouw J. L. Stipriaan Luïscius, Apeldoorn, Emmalaan 3. (overleden).
P. W. C. Blankwaardt, Administrateur Onderng. „Mento" Wonogiri (overleden).

Adresveranderingen:

A. A. Aalders, Controleur 1e kl. B.B., van: Moeara Boengo, naar: Amsterdam, Stationsweg 147. f 5.—.
A. Verheul, Ambtenaar B.B. m.v., van: Benthuizen (Z.H.) naar: Noordwijk aan Zee, Villa „Tida Kira", Emmastraat 33. f 5.—.
Mevrouw L. M. Buno Heslinga, Den Haag, van: Van Bleiswijkstr. 141, naar: Laan van Meerdervoort 216.
F. A. V. van Opdorp, Controleur 1e kl. P.T.T., thans te Semarang, Bangkong 40.
H. J. H. Eigl, thans: Inspecteur Pandhuisdienst te Soerabaja, Koeteistraat 6.
Mejuffrouw J. E. de Hondt, onderwijzeres 2de klasse, thans te Weltevreden, Regentesselaan 9.
Th. J. Indeweij Gerlings, thans notaris-vendumeester te Djombang.
J. C. Borgen, 1e Luitenant Inf., van: Gombong, naar: Soerabaja.